KNJIŽNI

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 220 (2530) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, sreda 16. septembra 1953 | Cena 20 lir

Skrajni čas je, da ZVU začne popravljati krivice!

MI IN PLEBISCIT

Nedeljski Pellov govor predstavlja enega izmed tistih italijanskih dokumentov, ki bodo po svojem stoodstotnem izražanju tradicionalne rimske imperialistične politike uvrščeni na častno mesto med podobne produkte italijanskih nosilcev ekspanzionizma. Zato si ga je vredno malo natančneje ogledati.

O vrednosti omenjanja tako imenovanega rimskega pakta govorimo na drugem mestu, čeprav ga je Pella postavil na začetek svojega govora. Začnimo torej z njegovo obramba pred očitkom, da je imperialist in z njegovim sklicevanjem na etnična načela, ter na poudarjanje, da celo mirovna pogodba — «čeprav je bila stroga» (Pella jo označuje kot diktat) — STO ni dala Jugoslaviji, Tržaški in goriški Slovenci pa vprašamo s tem v zvezi predsednika rimske vlade:

naj pove ime vsaj enega izmed krajev, koder teče meja med Jugoslavijo in Svobodnim tržaškim ozemljem, ki ne bi bil slovenski, meja, ki jo je določila za Italijane tako stroga mirovna pogodba;

naj pove ime vsaj enega izmed krajev, koder teče meja med Italijo in Jugoslavijo, ki ne bi bil slovenski, meja, ki jo je prav tako določil tisti Pellov «diktat»!

Takega kraja ni in ga zato Pella tudi ne more navesti. Vsa meja med Jugoslavijo in STO in med Jugoslavijo in Italijo reže globoko v kri in meso strnjenega slovenskega narodnega ozemlja! Zato pravimo in trdimo in bomo trdili, da je mirovna pogodba ne samo stroga, temveč nad vse krivična! Toda ne za Italijane, temveč za nas Slovence in Jugoslovane. Če torej Pella trdi nasprotno, potem ga upravičeno, ne samo mi, temveč ves svet lahko imenuje imperialista.

Pa ne samo to! Naj se Pella vpraša, kje so njegove čete, ki jih je poslal rožljat na mejo Mar so na italijanskem narodnostnem ozemlju? Ne! Vse področje, po katerem se že ves ta mesec šopiri Pellova soldateška, ki ji poveljujejo sami izbrani fašistični oficirji, ki so bili po vojni čiščeni in potem amnestirani, kot s ponosom poroča fašistični «Messaggero Veneto», vsa ta soldateska se torej šopiri po vaseh Beneške Slovenije, po strnjenem slovenskem narodnostnem ozemlju, ki je posuto s čisto slovenskimi vasmi.

Te vasi so tako nepobitno slovenske, da jih je v svoji etnografski karti moral kot slovenske označiti celo tak patentiran iredentist (ki je tako pravoveren, da ga je sama italijanska vlada poslala za svojega izvedenca na mirovna pogajanja), kakršen je profesor tržaške univerze in sedanji rimski funkcionar pri ZVU Carlo Schiffrer.

To so dejstva. V tem je Pellov imperializem! Cunjasti imperializem. Cunjasti pa zato, ker je dodatek tega predsednika s svojim govorom Pella še enkrat opravičil. Nič ne pomaga namreč o teh dejstvih molčati in varati italijansko ljudstvo! Resnica prodira kljub molčanju, kljub lažem. In ko bo prodrla do kraja, se bo italijansko ljudstvo znalo rešiti teh svojih lažnivih in imperialističnih oblastnikov in cunjastih imperialistov.

Cunjasti pa zato, ker se nasloanjajo na neko izjavo ali predlog pravih imperialistov. To je storil tudi Pella. Potem ko se je pohvalil, da je Italija danes oborožena, obnovljena (in mimogrede omenil, da je oborožitev in obnovo dosegla s pomočjo Amerike), se je spravil na tristransko izjavo, ki da je zanj «non rinunciabile» ter mahal z njo kot z bog ve kako važnim dokumentom. V resnici pa je ta predlog danes pravi simbol cunjastega imperializma, saj pomeni pravo cunjo, s katero so pred petimi leti hoteli na Zahodu pomagati De Gasperiju do zmage na volitvah. S tem je ta predlog odigral svojo vlogo in od takrat je v resnici prava pravcata cunja.

Zdi se, da se tudi Pella zaveda, da tristranski predlog ne pomeni več mnogo in zato predlaga — plebiscit. Nočemo razpravljati na dolgo in široko o tem predlogu, čeprav ga Pella označuje kot sestavni del tristranske izjave, kar pomeni, da hoče pač z njim doseči tisto, kar se v tristranski izjavi predlaga, temveč mu bomo postavili le eno vprašanje.

Kaj misli predsednik rimske vlade, ali ne bi bilo pametno, če bi mi, katerim Italija po prvi svetovni vojni, ko ji to ni prav nič konveniralo, ni hotela dopustiti plebiscita, čeprav ga je Jugoslavija predložila, sedaj predložili za takšen plebiscit — n. pr. na konferenci tistih petih držav, ki jih je predlagal Pella — sledeče pogoje:

1. Naši kraji so bili od leta 1918 pa do 1945 pod italijansko okupacijo. Pod to okupacijo so najprej «demokratični» Italijani, nato pa fašisti opravili tisto denacionalizatorsko delo, ki so ga pač opravili. Da bi se vzpostavilo prejšnje stanje bi bilo torej pravično, če bi bili ti kraji sedaj prav toliko let pod Jugoslavijo.

2. Toda ta jugoslovanski režim ne bi smel biti takšen, kakršen je sedaj. Ta režim bi moral izvesti vsa tista dejanja za denacionalizacijo in vse tiste zločine nad italijanskih delom prebivalstva naših krajev, ki jih je izvršil italijanski režim nad slovenskim in hrvatskim delom prebivalstva; ta režim bi moral torej požgati vse italijanske kulturne domove, poropati vso italijansko imovino, za ves čas svojega vladanja bi moral prepovedati vse italijanske šole, pojugoslovaniti bi moral ne samo vse italijanske priimke, temveč tudi vsa italijanska krstna imena, ustanoviti bi moral posebni tribunal, pred katerim bi obsojal na tisoče let težke ječe, zapora, konfinacije in koncentracijskih taborišč ter na streljanje nešteto Italijanov, ta režim bi moral sprožiti proti Italiji imperialistično napadalno vojno, požigati bi moral med to vojno in še pred njo cele vasi, njegova soldateska bi morala po teh vaseh streljati ljudi kot zajce, jih klati, pošiljati iz njih žene, starce in otroke v koncentracijska taborišča, ki bi bila podobna Rabu, Gonarsu in stoterim drugim taboriščem in ječam, ljudstvo bi moralo plačati ta imperialistični pohod z najmanj 40.000 mrtvimi itd. itd.

Bog ne daj! Teh pogojev prav zares ne mislimo resno. Niti od daleč ne. Mi smo mnogo skromnejši in ponižnejši. Mi ne zahtevamo nikakršne revanše, čeprav nam je na to leta 1946 priznal pravico celo sam De Gasperi v nekem svojem govoru na mirovni konferenci. Ne! Mi zahtevamo, da bi vsaj toliko let, kolikor smo jih preživeli pod Italijo, preživeli v resničnem demokratičnem režimu, kjer bi bili zares enakopravni z Italijani, da bi bil naš jezik prav tako uradni jezik, kot je italijanski, da bi nam povrnili vsaj tisto, kar so nam oropali, kot so vrnili Židom v Trstu in kot so vrnili vsem tistim v Avstriji in Nemčiji, ki so jih oropali nacisti itd., itd.. Mi ne zahtevamo in tudi nočemo, da bi kateremu koli Italijanu padel las z glave, le če nam je voljan priznati enakopravnost in povrniti škodo. Samo to zahtevamo, in takšnega svobodnega življenja si želimo vsaj dvajset let, potem pa bomo rade volje pristali na plebiscit.

NADALJNJI BEOGRAJSKI KOMENTARJI K PELLOVEMU PREDLOGU

Prekličejo naj tristransko izjavo in ZVU v Trstu naj postane nevtralna

Šele pod tem pogojem bi Jugoslavija mogla vzeti v poštev predlog o konferenci o Trstu - Dvojna mera nekaterih krogov na Zahodu - Internacionalizacija Trsta bi zadala smrtni udarec italijanskemu ekspanzionizmu

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 15. — Predlog predsednika italijanske vlade o sklicanju konference petih, na kateri naj bi razpravljali o tržaškem vprašanju, so, kot smo že poročali, uradni krogi v Beogradu sprejeli hladno in rezervirano. Ti krogi upravičeno dvomijo v uspeh konference ne samo zaradi absurdnega predloga italijanske vlade, temveč tudi zaradi dejstva, da udeležba zastopnikov držav, ki so podpisale tristransko deklaracijo in s tem omogočile penetracijo Italije v Trst, ne daje upanja, da bi konferenca prispevala k pravični rešitvi tržaškega vprašanja.

V dobro obveščenih krogih v Beogradu smatrajo, da bi Jugoslavija pristala na razgovore o možnosti sklicanja konference samo pod pogojem, da bi Združene države Amerike, Velika Britanija in Francija poprej preklicale tristransko deklaracijo in zavzele res objektivno nevtralno stališče in dale v tem smislu navodila ZVU v Trstu, za katere politiko se ne more trditi, da je bila nevtralna.

V Beogradu se ne bi nihče oziral na predlog predsednika Pelle o plebiscitu, če bi ta predlog naletel na podporo nekih zahodnih krogov, ki imajo po mišljenju političnih opazovalcev v Beogradu dvojno mero: eno, ko gre za Jugoslavijo, drugo pa, ko gre za njihove interese. Svet še ni pozabil, da so velike sile po prvi svetovni vojni na zahtevo Francije odtrgale od Nemčije posarsko področje in ni bilo razloga za odlašanje plebiscita. Zakaj ti krogi danes ne podpro zahteve po odgoditvi plebiscita, da bi popravile krivice prizadejane slovenskemu ljudstvu in povrnilo stanje pred italijansko okupacijo, ki bi omogočilo, da o usodi Trsta odločajo Tržačani in ne razni ljudje, priseljenci iz Italije, ki so zasedli mesta izgnanih Slovencev? Kje je tu doslednost, dobronamernost in pravica, se sprašujejo v Beogradu?

Na ponovno zahtevo italijanske vlade o plebiscitu jugoslovanska javnost odgovarja tistim zahodnim krogom, ki ta predlog podpirajo: Ljudstvo Trsta in Slovenskega Primorja je v narodnoosvobodilni borbi izvršilo plebiscit in ga zapečatilo s krvjo Italijanov in Slovencev, ki so v skupni borbi premagali fašizem. V Beogradu nadalje ugotavljajo, da bi internacionalizacija Trsta zadala smrten udarec italijanskemu ekspanzionizmu in iredentizmu in ustvarila pogoje za normalizacijo odnosov z Italijo in za mir v tem delu Evrope.

B. BOŽIČ

Izzivanje ital. vojakov

na jugoslovansko - italijanski meji

NOVA GORICA, 15. — Z jugoslovansko-italijanske meje še vedno prihajajo vesti o premikih italijanskih vojaških oddelkov. Patrulje italijanske vojske se premikajo vzdolž meje v skupinah po 30 do 40 in tudi več vojakov. V bližini vasi Prapotno so italijanski vojaki 13. t. m. z reflektorji osvetljevali jugoslovansko ozemlje okrog karavle Vrhovlje v Goriških Brdih. Z reflektorji so svetili na jugoslovansko ozemlje tudi iz vasi Lože na karavlo pri Neblu na Sliviniku. Isti večer je bilo slišati z italijanske strani iz obmejne karavle pri Skrlovem streljanje s puškami in dva topovska strela.

Montgomery v Ljubljani

ZAGREB, 15. — Danes popoldne je prispel z letalom iz Francije v Zagreb feldmaršal Montgomery, namestnik vrhovnega poveljnika sveta atlantskega pakta v Evropi. V Jugoslaviji se bo zadržal pet dni kot gost predsednika republike maršala Tita. Sprejemu na zagrebškem letališču je poleg skupine višjih častnikov Jugoslovanske ljudske armade prisostvoval tudi angleški konzul v Zagrebu Marchand.

V izjavi za predstavnike jugoslovanskega tiska in radia je feldmaršal Montgomery poudaril, da je to njegov prvi obisk v Jugoslaviji in da se zahvaljuje maršalu Titu, da ga je povabil na obisk. Dodal je, da bo med svojim obiskom v Jugoslaviji prisostvoval manevrom Jugoslovanske ljudske armade, nakar bo odpotoval v Dubrovnik in si ogledal še nekatera jugoslovanska mesta, preden bo odpotoval v Grčijo. Ob zaključku svoje izjave je feldmaršal Montgomery naslovil svoje pozdrave vsem jugoslovanskim narodom. Jutri zjutraj bo odpotoval v Ljubljano. Danes pa je imel enourni razgovor z maršalom Titom, ki je odličnega gosta zadržal na kosilu.

Člani turške vojaške delegacije, pod vodstvom brigadnega generala Selin Suna, so danes položili venec na grobe neznanega junaka na Avali. Položitvi venca sta prisostvovala tudi turški vojaški ataše v Beogradu Ogriz Kema in polkovnik Jugoslovanske ljudske armade Alojz Grčar. Turška vojaška delegacija je prispela sinoči v Beograd na povabilo generalštaba Jugoslovanske ljudske armade, da bi prisostvovala velikim manevrom Jugoslovanske armade v zagrebški vojaški oblasti.

Jugoslovanska vojaška delegacija, pod vodstvom generala Vučkovića, se je vrnila danes popoldne z letalom v Beograd. V Washingtonu je ta delegacija razpravljala več dni s predstavniki ameriške, britanske in francoske vojske o vojaški pomoči Jugoslovanski ljudski armadi. Generalpodpolkovnik Ljubo Vučković je ob prihodu v Beograd izjavil novinarjem, da so razgovori v Washingtonu potekali v duhu medsebojnega prijateljstva in razumevanja in da so bili uspešno zaključeni.

Zarota proti Nagibu

KAIRO, 15. — Na Trgu republike v Kairu je bil danes napovedani «kongres gibanja za narodno osvoboditev». Minister za narodno usmerjanje Salah Salem je sporočil, da se je pripravljala zarota za vzpostavitev monarhije in za odstavitev članov revolucionarnega sveta. Sporočil je, da bo ustanovljeno «revolucionarno sodišče», ki bo sodilo osebe, obtožene izdajstva in sovražnega delovanja proti državi.

Salem je dejal, da je bila izvršitev udara določena za julij 1954. Dodal je, da je vlada dobila dokument, ki dokazuje tesno zavezništvo med neko imperialistično državo in reakcionarnimi izdajalskimi elementi v Egiptu. Osebje te sovražne države bi delovalo kot svetovalec in ne bi bilo neposredno vmešano v zaroto. Pripravljeni so bili načrti za ustvaritev «fronte», ki bi jo vodili iz tujine in navodila bi prihajala po nekem poslaništvu, ki ne pripada državi organizatorki zarote.

Minister Salem je dejal, da so bili nameni zarote sledeči:

1. Ustanovitev egiptovske fronte za zrušenje sedanje vlade.

2. Vzpostavitev monarhije ali vsaj odstavitev voditeljev sedanjega režima.

3. Podžiganje tuje kritike proti Nagibovi politiki.

4. Napadanje nekaterih glavnih oficirjev egiptovske vojske, ne da bi jim pri tem stregli po življenju, zato da bi jih prisilili, da se odpovedo sedanjim metodam.

5. Povzročanje študentovskih in delavskih demonstracij v prihodnjih mesecih.

Francoska skupščina sklicana za 6. oktobra

PARIŽ, 15. — Predsedstvo francoske narodne skupščine je sklenilo sklicati sejo skupščine v torek 6. oktobra namesto 12. oktobra, kakor je bilo določeno. Kakor je znano, je te dni 210 poslancev zahtevalo predčasno sklicanje skupščine.

Danes zjutraj je bila seja vlade, na kateri so pooblastili ministra za delo, da skliče višjo komisijo za kolektivne pogodbe. Računa se, da se bo komisija sestala 21. ali 22. septembra.

Pella in «rimski pakt»

Pella je začel svoj nedeljski govor (v katerem je «tolmačil voljo vseh Italijanov», kot poudarja vesoljni italijanski tisk) s citiranjem tako imenovanega rimskega pakta, ki ga je imenoval «l'atto di nascita della Nazione serbo-croato-slovena». No, citiral pa je samo tisti del, ki govori, da je «neodvisnost jugoslovanske nacije v življenjskem interesu Italije, kakor je izpopolnitev združenja italijanske nacije (in tudi ter predvsem je šlo za Trst, je dodal Pella) v življenjskem interesu jugoslovanske nacije. Obvezujeta se reševati na prijateljski način, tudi v interesu bodočih dobrih in iskrenih odnosov med obema narodoma, posamezna sporna teritorialna vprašanja na podlagi narodnostnega načela in pravice narodov do samoodločbe».

Predvsem moramo poučiti Pello, da sta sporazumu, iz katerega je Pella navedel iztrgane in ne vedno točne citate, podpisala Trumbić in Torre 7. marca 1918 v Londonu in da je bilo besedilo v Rimu samo prečitano na «kongresu zatiranih narodov». Sporazum je bil podpisan po močnem angleškem pritisku na Trumbića, ki pa je vendarle prisilil italijanskega predstavnika, da je sprejel nekaj dodatkov in popravkov prvotnega besedila. Čeprav je besedilo teh londonskih sklepov kratko in bi ga Pella nedvomno lahko prečital v celoti, je značilno izpustil nekatere odstavke, na primer točko 4, ki se glasi: «Narodnostnim jedrom («nuclei»), ki bi bili vključeni v meje drugega naroda, bo priznana in zajamčena pravica do spoštovanja njihovega jezika, njihove kulture in njihovih moralnih in gospodarskih interesov».

Kako so Italijani spoštovali ta sklep? Tako, kakor vse druge mednarodne pogodbe.

Nista minuil niti dve leti, ko je med pogajanji (pred Rapallom) Jugoslavija predlagala izvajanje načela samoodločbe narodov, to je, plebiscit. To pomeni, predlagala je izpolnitev obveznosti iz «rimskega pakta», ki ga je Pella citiral. Italija seveda ni pristala na izpolnitev svoje obveznosti. Ista stvar se je ponovila po drugi svetovni vojni. O tem nam priporoveduje na primer znani italijanski zgodovinar Gaetano Salvemini v članku od 8. t. m. v tedniku «Il Mondo» naslednje: «Nihče v Italiji se ni upal o pravem času predlagati plebiscit na tej strani Wilsonove črte, iz strahu, da ne bi potem Nemci zahtevali plebiscit za Južno Tirolsko».

No, Italijani so poteptali tudi 4. točko «rimskega pakta», ki govori o spoštovanju manjšinskih pravic.

Zdaj pa se sklicujejo prav na tisto, kar so do konca poteptali, ker so medtem s terorjem, ubijanjem in požiganjem spremenili osnovne pogoje.

Kar se tiče italijanske pomoči pri ustanavljanju Jugoslavije, pa bomo navedli samo izjavo ministrskega predsednika Sonnina v oktobru 1917 v italijanskem parlamentu: «Med našimi vojnimi cilji ni razkosanje sovražnih držav, niti spremembe njihovega notranjega reda». («Tra i nostri fini di guerra non ci sono smembramenti di stati nemici, ne cambiamenti di altrui ordinamenti interni»). Iz tega jasno izhaja, da je Italija leta 1917 nasprotovala razkosanju Avstrije in torej ustanovitvi Jugoslavije; obenem je tudi preprečevala ustanavljanje jugoslovanskih prostovoljskih enot v Italiji, na kar je morala pristati šele kasneje na pritisk zaveznikov.

Začetek VIII. rednega zasedanja glavne skupščine Združenih narodov

Indijska predstavnica gospa Pandit izvoljena za predsednico skupščine - Razpravljanje o kitajskem predstavništvu odloženo do konca leta - Izjave Koče Popovića o nadaljnjem razvoju dogodkov v smeri pomiritve v svetu

NEW YORK, 15. — Nocoj se je začelo osmo zasedanje glavne skupščine OZN. Dosedanji predsednik Pearson je takoj po otvoritvi zasedanja pozval prizadete, naj podvzamejo potrebne ukrepe za sklicanje konference o Koreji. Poudaril je, da je izkušnja na Koreji pokazala, da kolektivna akcija proti napadu lahko deluje, tudi če je nepopolna glede organiziranja, podpore in udeležbe. Omenil je nato razpravljanje o kolonialnih in plemenskih vprašanjih na prejšnjem zasedanju skupščine ter je dodal, da «ne gre za strogo akademsko razpravljanje. Tiče se vprašanj, ki na dinamičen način podžigajo strasti in neposredno zadevajo več milijonov človeških bitij».

Takoj nato je sovjetski delegat Višinski izjavil, da je odsotnost pekinškega predstavnika kršitev zakonitih pravic kitajskega ljudstva, ter je dodal: «Proučevanje korejskega vprašanja dokazuje, kako neuspešni so poizkusi, da bi rešili to vprašanje, ne da bi upoštevali Kitajsko. Pri razpravljanju o politični konferenci je glavna skupščina sprejela sklep brez udeležbe kitajske ljudske republike. Ta sklep ne more imeti nobenega praktičnega pomena, ker pri razpravljanju niso bili navzoči predstavniki ljudske Kitajske. Očitno je, da bi se rešitev tega vprašanja našla hitreje, če bi bila ljudska Kitajska zastopana v Združenih narodih».

Nato je Višinski predložil resolucijo, v kateri zahteva, naj «vlada ljudske Kitajske zavzame svoje zakonito mesto v glavni skupščini in v vseh organizmih Združenih narodov».

Ameriški državni tajnik Foster Dulles je tedaj zahteval od skupščine, naj odloži do konca leta proučevanje vsakršne resolucije o kitajskem predstavništvu v OZN, ter je dodal: «Postavljam skupščini to zahtevo, zato da bomo lahko nadaljevali naše delo».

Dulles je dodal, da ta njegov predlog nikakor ne pomeni, da bodo ZDA lahko naklonjene sprejemu pekinške Kitajske v OZN leta 1954. Kuomintanški predstavnik se je naravno uprl predlogu Višinskega.

Britanski delegat sir Gladwyn Jebb je podprl Dullesov predlog, naj se razpravljanje odloži do konca leta.

Govorili so še poljski, ukrajinski in beloruski predstavnik, ki so podprli predlog Višinskega. Za tem je ponovno govoril Višinski, ki je izjavil, da je britanski delegat podprl ameriški predlog «s stisnjenimi zobmi in samo zato, da ne bi javno ugovarjal svojemu ameriškemu kolegi».

Skupščina je nato s 44 glasovi proti 10 in 2 vzdržanima sprejela ameriški predlog, da se razpravljanje o kitajskem predstavniku odloži do konca leta. To pomeni, da bodo o tem ponovno razpravljali šele, ko se bo glavna skupščina sestala leta 1954.

Med državami, ki so glasovale proti ameriškemu predlogu, so tudi Indija, Indonezija, Jugoslavija in Burma, med vzdržanimi pa je Afganistan.

Skupščina je za tem sklenila s 35 glasovi proti 11 in 11 vzdržanimi, da ne bo glasovala o resoluciji, ki jo je predložil Višinski.

Sledilo je glasovanje o novem predsedniku skupščine. Izvoljena je bila indijska predstavnica gospa Pandit, sestra indijskega ministrskega predsednika Nehruja. Zanjo je glasovalo 37 delegatov. Siamski princ Wan Waitakon, ki je tudi kandidiral, je dobil 22 glasov.

Nova predsednica je takoj po izvolitvi izjavila, da se «skupščina začenja prvikrat po dolgem času v ozračju upanja, ker so se na Koreji sovražnosti končale in ker so odprta vrata za rešitev vprašanj Daljnega vzhoda».

Seja je bila zaključena ob 22.30 in se bo nadaljevala jutri ob 10.30

Jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič je izjavil danes zastopnikom jugoslovanskega tiska v New Yorku, da meni, da je možen razvoj dogodkov v smeri nadaljnje pomiritve v svetu. Koča Popovič je nadalje dejal, da je razvoj dogodkov v zvezi s korejskim vprašanjem mnogo prispeval k izboljšanju mednarodnega položaja. Poudaril je nato pozitiven pomen in vlogo Združenih narodov v korejskem vprašanju in je dejal, da je potrebno iskati skupne rešitve za dosego miru v svetu. V zvezi z vprašanji, ki so na dnevnem redu 8. zasedanja glavne skupščine Združenih narodov, pa je Koča Popovič poudaril važnost razvoja gospodarsko zaostalih držav, vprašanje razorožitve in vprašanje nesamoupravnih ozemelj. Izrazil je ob zaključku zadovoljstvo nad dosedanjim napredkom na področju razvoja gospodarsko zaostalih držav in poudaril, da je tudi Jugoslavija znatno prispevala k temu napredku.

V RIMU NISO ZADOVOLJNI Z ODMEVI NA PELLOV GOVOR

V svetu pravijo, da je predlog za plebiscit nerealen, ker Jugoslavija nanj ne pristane - Hladen sprejem predloga za konferenco petih - Vse številnejše zahteve po preklicu tristranske izjave, ki zavira reševanje tržaškega vprašanja

(Od našega dopisnika)

RIM, 15. — Odmev, na katerega je doslej naletel Pellov predlog, ki ga je formuliral v svojem nedeljskem kapitolskem govoru, rimskih vladnih krogov nikakor ni zadovoljil.

Na splošno povzemajo v rimskih krogih reakcije na zahodu v naslednjih glavnih črtah: zamisel plebiscita razen pri nekaterih reakcionarnih novinarjih nikjer ni naletela na ugoden sprejem, če ne zaradi drugega, že zaradi tega ne, ker jo Jugoslavija odklanja (za Rim je to nov neprijeten dokaz, da ne šteje samo njegovo mnenje in da se ta položaj zanj iz dneva v dan slabša); predlog o konferenci petih je bil povsod sprejet zelo rezervirano, pa še to le pod pogojem, da bi njen dnevni red obsegal tržaško vprašanje sploh, ne pa morda «način izvedbe plebiscita»; nekoliko so se za zamisel konference ogreli le v Londonu, medtem ko so v Washingtonu in v Parizu ostali precej hladni; v Washingtonu se očitno nikomur nikamor ne mudi, v Parizu pa namigujejo na možnost, da se število udeležencev konference, če bi res do nje prišlo, razširi; nadalje se vse očitneje pojavlja javno obžalovanje, da je bila tristranska izjava sploh dana, ali pa celo zahteva, naj se tudi formalno prekliče; v ZDA so se pojavile nove kritike italijanskega rožljanja z orožjem, zlasti po ponovnem jugoslovanskem zatrdilu, da FLRJ na izzivanje ne bo odgovorila z enakimi vojaškimi ukrepi.

Glavne zahteve, ki jih je v nedeljo precej kategorično postavil Pella v imenu italijanske vlade, so bile: 1. tristranska izjava mora obdržati svojo popolno veljavnost; 2. tržaško vprašanje je treba nemudoma rešiti (seveda v smislu italijanskih zahtev); 3. na STO je treba izvesti plebiscit; 4. skliče naj se konferenca petih za določitev načina izvedbe plebiscita; 5. Italija ima kot članica atlantskega pakta pri zahodnih velesilah prednost pred Jugoslavijo; 6. zahodne velesile morajo zaradi tega s pritiskom na Jugoslavijo podpreti italijanske zahteve. Iz primerjave z gornjimi ugotovitvami je razvidno, da je Pellov govor v veliki meri izzvenel v prazno.

Iz Pariza poročajo, da je tam predstavnik zunanjega ministrstva izjavil, da tri zahodne vlade zdaj proučujejo italijansko noto, ki predlaga sklicanje konference petih (ZDA, Anglija, Francija, Jugoslavija in Italija), da se o njej «neuradno» posvetujejo in da bodo izročile Pelli skupen odgovor. V diplomatskih krogih menijo, da bodo zahodne velesile morda na ta predlog pristale, da pa bodo predlagale, naj se razširi dnevni red in poveča število sodelujočih držav. Pri tem navajajo jugoslovanske ugovore proti konferenci, ki bi se je poleg obeh zainteresiranih držav udeležile še tri podpisnice tristranske izjave, in omenjajo možnost, da bi na konferenco povabili še kakšno drugo državo, na primer Grčijo in Turčijo.

Vplivni francoski list «Le Monde» pravi, da «trenutno lahko predlog o konferenci petih povzroči samo zadrego v ameriških in francoskih krogih, ki ga sprejemajo z rezervami». List dodaja, da so v Londonu reakcije ugodnejše, «ne, ker bi si Angleži delali mnogo utvar o možnosti, da se zdaj tržaško vprašanje po kakršni koli poti reši, temveč, ker so prepričani, da se zahodne velesile ne smejo dezinteresirati za položaj, ki postaja vedno slabši». Po tem londonskem mnenju bi torej šlo predvsem za to, da se slabšanje jugoslovanskega - italijanskega spora zajezi.

«Le Monde» nadaljuje: «Poleg tega mislijo Angleži — in niso edini, ki tako mislijo, — da tristranska izjava o priključitvi Trsta k Italiji danes ni več izvedljiva in da bi bilo bolj pametno, ko bi podpisnice to priznale. Predvidevati je mogoče, da se bosta končno tudi Pariz in Washington strinjala z londonskim mnenjem.» List pravi nato, da bodo tri velesile verjetno pristale na Pellov predlog o konferenci, da pa bodo zahtevale, naj se razširi dnevni red in poveča število udeležencev, kajti sicer Jugoslavija na ta predlog ne bi pristala.

«Le Monde» navaja nato jugoslovansko stališče, da na plebiscit ni mogoče pristati, ker je moralo pod italijansko okupacijo veliko število Slovencev zapustiti Tržaško ozemlje, in nadaljuje: «Zavezniki ne morejo zanikati resničnosti tega argumenta». Nato pa pristavlja tudi kos italijanske propagande in pravi, da Jugoslavija «slovenizira» cono B in da zato povzroča «nervozo v Italiji».

Najbolj pa je rimske kroge zadela trditev «New York Timesa», da «tri zahodne velesile ne morejo vsiliti te ali one rešitve tržaškega vprašanja», čeprav isti list potem navaja dve možni rešitvi, ki sta za Italijo ugodni: prebiscit ali razdelitev, pri kateri bi Italija dobila Koper, Izolo in Piran. O teh dveh rešitvah pravi «New York Times», da sta «teoretično možni in pravični», dodaja pa, da je «med teorijo in realnostjo globok prepad».

Francoski list «Parisien Libéré» pa navaja Pellove besede, da stoji zdaj pred Anglijo in ZDA «nova Italija, vključena v atlantski pakt». List komentira: «Skratka, Italija, ki je proti koncu vojne ponudila svoje sodelovanje zaveznikom, je ni nikoli zavedala, da je leta 1941 sprožila napadalno vojno proti Jugoslaviji. Danes je to popolnoma pozabila. Ostaja pa dejstvo, da Jugoslovani tega nikoli niso pozabili, tudi če o tem ne govorijo mnogo».

A. P.

ZNATNE VLADNE SPREMEMBE v ZSSR in na Češkoslovaškem

Hruščev bo poslal na kmete armado 150.000 propagandistov in strokovnjakov - Znaki krize sovjetskega gospodarstva in notranje borbe v Kremlju - Manuilski odstavljen

MOSKVA, 15. — V ZSSR so bile izvedene precejšnje vladne spremembe. Povečano je bilo število ministrstev, zlasti v gospodarskih resorih, in izvršene so bile nekatere zanimive personalne spremembe. Obenem so danes objavili poročilo novega glavnega sekretarja CK KP ZSSR Hruščeva o novi politiki v kmetijstvu, ki napoveduje obsežne nove ukrepe in obljublja znatno zvišanje kmetijske proizvodnje.

Pri vladni spremembi je bil Mikojan imenovan za ministra za notranjo trgovino, Kabanov za ministra za zunanjo trgovino, Ivan Benediktov (dosedanji veleposlanik v Indiji) za ministra za kmetijsko gospodarstvo in za rezerve, Kosigin za ministra industrije potrošnega blaga, Vasilij Zotov pa za ministra za industrijo. Mikojan, Benediktov in Kosigin so člani CK KP ZSSR. Mikojan in Kosigin sta tudi v prezidiju kot stara člana nekdanjega politbiroja; Kabanov je bil pomočnik ministra v dosedanjem Mikojanovem ministrstvu za zunanjo in notranjo trgovino.

Da je vprašanje kmetijstva postalo v ZSSR zelo akutno, dokazuje tudi poročilo Nikite Hruščeva na zadnji seji CK, ki ga danes objavljajo vsi moskovski listi z velikim poudarkom in kar na šestih straneh. Med drugim napoveduje Hruščev, da bodo poslali na kmete 50.000 partijskih funkcionarjev in 100.000 agronomov in drugih strokovnjakov, ki zdaj delajo v raznih ministrstvih, nekateri pa tudi na univerzah. Take vojske propagandistov in strokovnjakov ni poslal na kmete niti Stalin ko je začel izvajati svojo politiko kolektivizacije, pri kateri je bilo treba premagati močan odpor kmetov.

Hruščev je napovedal tudi razne druge radikalne ukrepe. Predvsem so bile znatno povečane odkupne cene poljskih pridelkov; obvezni odkup kmečkih pridelkov je v ZSSR zašel v hudo zagato. Odslej bodo odkupne cene za meso in perutnino petkrat višje, za mleko in surovo naslo dvakrat višje, za krompir dvainpolkrat višje, za zelenjavo pa se bodo odkupne cene zvišale za 25 do 40 odst. Doslej je v ZSSR obstajala neverjetna razlika med uradnimi cenami prisilnega odkupa in med vrtoglavimi cenami na prostem trgu.

Obenem pa obljublja Hruščev že za prihodnje leto veliko povečanje kmetijske proizvodnje; številke, ki jih navaja, se zdijo marsikje nerealistične: leta 1954 mora priti na trg 4,100.000 ton mesa v primerjavi s 3 milijoni ton v letu 1952, 14.300.000 ton mleka namesto 10 milijonov leta 1952, 4.300 milijonov jajc namesto 2600 milijonov leta 1952, 230.000 ton surove volne namesto 182.000 itd.

V tujih krogih vidijo v vladnih spremembah in novih ukrepih v ZSSR nov znak za krizo v sovjetskem gospodarstvu in za borbo za oblast v Kremlju. Ukrepi v kmetijstvu, ki jih je napovedal Hruščev, se zdijo tako radikalni, da bodo po mnenju tujih opazovalcev gotovo imeli znatne posledice tudi za osebni položaj mnogih sovjetskih mogočnikov.

Iz Kijeva pa poročajo, da je bil ukrajinski zunanji minister Dimitrij Manuilski odstavljen. Na njegovo mesto je bil imenovan Anatolij Baranovski.

PRAGA, 15. — Tudi v ČSR so danes izvedli velike spremembe v vladi. Predvsem so zmanjšali število ministrstev ki se je močno povečalo komaj 31. juanuarja letos. Tudi število podpredsednikov vlade so zmanjšali od deset na štiri; novi podpredsedniki so Jaromir Dolansky, general Aleksej Čepička, Vaclav Kopecky in Jindrich Uher. Zadnja dva sta bila imenovana na novo. Dosedanji minister za državno varnost Bacilek, ki so ga imenovali «češkoslovaški Berja» je izpadel iz vlade in nazadoval na funkcijo sekretarja slovaške kominformovske partije. Notranji minister Nosek je bil imenovan za minister za delo, ministrstvo za verska vprašanja, ki ga je doslej vodil Zdenek Fierlinger je prevzel Jaroslav Havelka, Fierlinger pa je bil postavljen za predsednika narodne skupščine, ki pa bo morala to imenovanje še formalno ratificirati.

Začetek kongresa demokratov v ZDA

CHICAGO, 15. — Včeraj se je začel kongres ameriške demokratične stranke. Zavrnjen je bil predlog, naj bi stranka sklicala leta 1945 še posebno konvencijo pred prihodnjimi predsedniškimi volitvami, ki bodo leta 1956.

Na banketu, ki so ga priredili sinoči v Chicagu, sta govorila tudi Truman in Stevenson. Oba sta kritizirala sedanjo politiko Eisenhowerjeve vlade.

VIDALI PODPIRA PELLOVO IZZIVANJE

VIDALI Leader del Partito Comunista di Trieste

SOPRATUTTO ITALIANI

«La situazione di Trieste è oltremodo grave. Il governo attuale purtroppo non è riuscito a darci una chiarificazione della situazione. Non vogliamo che Trieste subisca l'imperialismo inglese e nemmeno quello dittatoriale di Tito. In questo momento noi comunisti ci sentiamo soprattutto italiani».

Italijanska revija «Le Ore» je objavila kratke izjave najvidnejših iredentističnih predstavnikov v Trstu: Santina, Bartolija, De Castra in Vidalija (skratka, fronta od Santina do Vidalija). Objavljamo kliše Vidalijeve izjave, ki jo krasi tudi njegova slika, in v kateri pravi, da se «V TEM TRENUTKU» — torej ko Pella izziva z divjizjami, ustvarja napetost okoli Trsta in z njo izsiljuje — Vidali v imenu vseh svojih tržaških privržencev torej tudi slovenskih, «čuti PREDVSEM Italijana».

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1802 umrl Jurij Vega, znameniti slovenski matematik.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, sreda 16. septembra
Ljudmila, Sodimir
Sonce vzide ob 5.44 in zatone ob 18.15. Dolžina dneva 12.31. Luna vzide ob 14.05 in zatone ob 22.19.
Jutri, četrtek 17. septembra
Lambert, Ervan

OB ŠIROKI SINDIKALNI AKCIJI INDUSTRIJSKIH DELAVCEV

Kljub najboljši delovni sezoni število brezposelnih narastlo za 1389 oseb

Napovedani novi odpusti v industriji zahtevajo od sindikalnih organizacij poostreno nastopanje - Specifični položaj v Trstu zahteva neodvisnost sindikalnih organizacij in njihovo enotnost

Po uradnih statističnih podatkih je bilo 20. julija 1953 vpisanih na uradu za delo 18.920 brezposelnih oseb (20. junija 1953 17.531), to pomeni, da je število brezposelnih v enem mesecu, v najboljši letni delovni sezoni, naraslo za 1389 oseb. Kot vidimo niti letna sezona ne more ustaviti stalnega naraščanja števila brezposelnih delavcev na našem področju. Toda v zadnjih mesecih smo stalno beležili vedno nove odpuste. Prav te dni je bilo objavljeno, da je ladjedelnica «San Giusto» odpustila z dela 37 delavcev, ravnateljstvo ladjedelnic CRDA pripravlja odpust z dela 339 starih delavcev, ki so presegli 65. leto. Ta ukrep bi bil popolnoma naraven, če bi ti delavci, po tolikih letih dela, uživali dostojno pokojnino, ki bi jim dovolila mirno preživljanje v starih letih. Resnica pa je povsem drugačna. Stari delavci dobivajo le skomno podporo zavoda zo socialno zavarovanje, ki jim ne nudi nobenih trdnih pogojev za življenje. Zato je treba smatrati te odpuste za navadne odpuste, ker bodo v glavnem v breme revnih delavskih družin in tako zmanjšali družinski življenjski nivo. Poleg tega pa ne moremo pozabiti na skrajšanje delovnega urnika v Tržaški konopljarni, kjer večina delavcev dela samo 24 ur tedensko. Vse to je seveda le delna slika položaja tržaškega delavstva. Ostaja še vedno vprašanje mezd zaposlenih delavcev, ki ne ustrezajo sedanjim življenjskim zahtevam. Stanje industrijskih delavcev pa je privedlo v zadnjih dneh celo do dveurne protestne stavke, ki je bila popolna in enotna in je zato tudi uspela.

Ta stavka, ki sta jo v Trstu proglasili sindikalni organizaciji «Enotni sindikati» in «Delavska zbornica» v podporo enaki stavki proglašeni v italijanski republiki, je pokazala, da je danes v Trstu nujno, da delavci enotno nastopajo v vseh akcijah za obrambo svojih pravic. Pokazala je tudi, da med delavci, ki skupno delajo v tovarni, ni razlike in da vsi enako čutijo skupne potrebe po socialnem in gospodarskem izboljšanju. Ta enotnost delavcev je zdramila tudi nekatere voditelje obeh sindikalnih organizacij. Na žalost pa se ti voditelji ne morejo otresti tistega nepotrebnega, in za uspeh delavske borbe škodljivega hvalisanja lastne sindikalne organizacije, o tem katera je dala iniciativo za akcijo, katera je bila prva itd. Mislimo na članek Tominza od Enotnih sindikatov v «Lavoratore» in na članek Intigliette od Delavske zbornice v «Il Lavoro». Oba se postavljata na stališče, da je nemogoče tako nadaljevati in da bo treba nujno zaostriti borbo industrijskih delavcev proti delodajalcem. Tominez piše, da vsi priznavajo, da je nemogoče naprej s sedanjimi plačami, ki se vrtijo okrog 26 — 30 tisoč lir mesečno. Dalje ugotavlja, da so dobički industrijcev v nekaj letih dosegli 700 odst. ter nadaljuje:

«Delodajalci se morajo prepričati, k temu jim bodo pomagale tudi delavske množice, da so se delavci odločili da bodo nadaljevali po začeti poti in da so pripravljeni z vsakim sredstvom razbiti delodajalsko trdovratnost. Okrog sedanjih delavskih zahtev se ustvarja najširša enotnost med vsemi sindikalnimi organizacijami, tako v Italiji kot tudi v Trstu. Vsi delavci navdušeno pozdravljajo enotno akcijo med sindikalnimi organizacijami v Italiji in med našo konfederacijo ter Delavsko zbornico, enotnost, ki bo dala delavskemu razredu tisto moč, ki jo potrebuje za veliko bitko, ki se začenja za rešitev obstoječih vprašanj». Tominez zaključuje, da samo najširša enotna fronta lahko stre trdovraten odpor industrijcev.

Nič manj «odločen» v svojem pisanju ni Intiglietta, ki pravi med drugim: «Odbili so nas, zasmehovali, obrekovali in prisilili v glad. Nismo več pripravljeni razumeti ničesar, kar naj ne bi bila naravna zahteva za življenje delavstva. Pravijo nam, da podjetja niso v stanju prenašati nadaljnjih povišanj plač. Mi tega ne verjamemo. Mi ne vemo nič, ne poznamo proračunov podjetij, ne poznamo dobičkov podjetij. Niso nam dovolili, da bi jih poznali, zato je nemiselno zahtevati razumevanje v takšnem položaju. Prišel je čas, da vsi spoznajo resnico: delavec in še posebno industrijski delavec ne more več prenašati tega stanja. Sedanji trenutek je resen, morda najbolj resen za italijanski delavski razred in torej (?) za tržaški. Sindikalne orgnaizacije, naša sindikalna organizacija, je začela akcijo in proučuje vse možnosti, da bi izvedla svojo nalogo v službi delavskega razreda.

Akcija je jasna: hoče izboljšati življenjsko raven tistih delavcev, ki so ji zaupali. Ne bo poslušala več opravičevanj, če ne bodo ta opravičevanja izražena v številkah, v številkah računskih knjig posameznih delodajalcev...»

Kot vidimo sta tako predstavnik Enotnih sindikatov kot tudi Delavske zbornice bila precej ostra z besedami v sedanji borbi industrijskih delavcev za povišanje mezd. Tako eden kot drugi naslanjata vso težo sindikalne borbe na uspeh te borbe v Italiji. Eden in drugi pa pozabljata, da so v Italiji sindikalne organizacije preveč razcepljene, da se potegujejo bolj za politični učinek strank, ki stoje za sindikalnimi organizacijami, kot pa za interese delavstva. Pozabljata, da sta na žalost do sedaj tudi obe tržaški sindikalni organizaciji vodili med seboj preveč osebno borbo, borbo za politične interese, borbo za «ugled» (kdo je prvi začel akcijo, na čigavo iniciativo je akcija uspela itd. itd.), pozabljata, da je za tržaške delavce nujno, da sindikalne organizacije vodijo računa o specifičnih potrebah in posebnem stanju tržaškega proletarjata, v tem primeru tržaških industrijskih delavcev, katerih borba se ne more povsem enačiti z borbo italijanskih delavcev. Dobro in hvale vredno je sicer, da so tržaški delavci solidarni tudi z italijanskimi, ko gre za borbo proti izkoriščevalnemu kapitalizmu, toda borba tržaških delavcev mora biti neodvisna, ker tržaška vprašanja niso italijanska vprašanja. Tega se morajo voditelji obeh sindikalnih organizacij zavedati.

Glede enotnosti in enotnega nastopa delavstva v tej borbi za povišanje mezd industrijskim delavcem je nujno, da se ta borba res nadaljuje enotna, da postane osnova bodočih enotnih nastopov delavcev pri reševanju vseh sndikalnih vprašanj.

ODLOČNA BORBA DELAVCEV V ČISTILNICI ESSO - STANDARD

Vodstvo čistilnice prisiljeno k razgovorom na uradu za delo

Za 12 odpuščenih delavcev so njihovi tovariši sami zbrali denar v višini normalne plače

Odločnost delavcev čistilnice «Esso Standard», ki že več tednov nadaljujejo s stavko nadurnega dela je prisilila delodajalce, da so pristali na razgovore pri uradu za delo. Prvi stik med delavskimi predstavniki in delodajalci je bil včeraj na uradu za delo, kjer so sklenili, da se ponovno sestanejo danes ob 16. uri. Glavno vprašanje tega dolgega spora je odpust z dela 12 delavcev. Delavci so ugotovili, da so ti odpusti nepotrebni, ker je v podjetju dovolj dela za vse delavce in mnogi delavci delajo celo v nadurah. Zato so delavci povabili odpuščene tovariše naj pridejo na delo. Tako so odpuščeni delavci kljub odpustu redno zahajali v čistilnico in delali. Ker jim ravnateljstvo ni hotelo dati plače, so delavci zbrali med seboj denar, da so sestavili za vseh 12 odpuščenih delavcev redno plačo. Ta solidarnost delavcev bi morala biti za vzgled vsem in predvsem še nekaterim sindikalnim voditeljem, ki takšne akcije enotnosti delavstva zanemarjajo, namesto, da bi jih vsestransko podprli s solidarno borbo v drugih tovarnah.

V ponedeljek pa je bila delegacija delavcev omenjene čistilnice pri gospodu Vitelliju, ki mu je razložila vse podrobnosti spora in zahtevala, da oblast posreduje pri ravnateljstvu proti odpustom z dela. Sestanka se je udeležil tudi načelnik urada za delo inž. De Petris, ki je na zahtevo delavcev organiziral sestanek z delodajalci.

IZREDNA SEJA DEVINSKO - NABREŽINSKEGA OBČINSKEGA SVETA

NOVO OBČUTNO ZNIŽANJE postavk gospodarskega načrta štev. 12

Sprejeta resolucija za spoštovanje in uveljavitev mirovne pogodbe - Svetovalec tov. Colja poudaril zaslugo Jugoslavije in maršala Tita za odločno obrambo interesov tržaškega prebivalstva in njuno zaslugo, da Trst že davno ni pod Italijo

Včerajšnjo izredno sejo občinskega sveta je župan sklical na zahtevo devetih svetovalcev Liste slovenske skupnosti ter takoj prešel na poročilo o dvanajstem gospodarskem načrtu. Župan je povedal, da je gospodarski načrt predložil ožji odbor na nujno zahtevo urada za javna dela pri ZVU in sicer v višini 53 milijonov 800 tisoč lir. V tem načrtu je bilo predvidenih 30.050.000 lir za razna stavbna dela, 17.500.000 lir za cestna dela, za razna dela javne koristi pa 6,250.000 lir. Toda že drugi dan je načelnik oddelka za javna dela pri ZVU predočil županu, da bodo lahko odobrili le 15 milijonov lir, ter so bili v tem smislu napravljeni tudi potrebni načrti. Toda kasneje je bila ta vsota znižana na 13.500.000 lir, štiri dni kasneje pa na 9,450.000 lir, kar je bilo končno tudi uradno potrjeno.

Župan je nato poročal, da je devinsko - nabrežinska občina dobila v letošnjem letu skupno 59.950.000 lir kreditov, v čemer je všteti 15 milijonov iz 11. gospodarskega načrta, 9,450.000 iz 12. gospodarskega načrta, 25.000.000 lir podpore ZVU za kritje občinskega proračuna, 3.500.000 lir za opremo nove šole v Nabrežini itd.

Dr. Škrk, ki se je prvi oglasil v diskusiji, je poudaril, da so krediti občutno zmanjšani od takrat, ko so urad za javna dela pri ZVU ter druge odseke prevzeli rimski funkcionarji. Spomnil je občinski svet na obljube, ki jih je dr. Caffarelli dajal ko je nastopil svoje mesto, vendar je praksa pokazala, da so bile obljube le metanje peska v oči. Zato je dr. Škrk zahteval, naj se sestavi delegacija, ki bi odšla k načelniku za javna dela dr. Caffarelliju ter mu predočila potrebe in težave devinsko-nabrežinske občine. Zahteval je tudi, naj občina posreduje, da bi sama upravljala denar, ki ga dobi za občinske potrebe. Na interpelacijo dr. Škrka so nato razpravljali o škodi, ki jo je povzročilo zadnje neurje, pri čemer so se oglasili k diskusiji svetovalci Slavec in Colja. Ta je med drugim podprl predlog svetovalca dr. Škrka glede delegacije ter pristavil, da naj bodo v njej zastopani predstavniki prizadetih vasi, kot n. pr. Cerovelj, Slivna, Štivana itd. Razpravljal je tudi o potrebi nujnega popravila zaradi neurja poškodovanih poti ter priporočal občinski upravi, da bi intervenirala tudi pri Kmetijskem nadzorništvu glede škode, ki jo je neurje napravilo na travnikih in vinogradih, s čimer so bili oškodovani domači kmetovalci. Odbornik Slavec, ki odgovarja za javna dela je v diskusiji povedal, da bo prišla danes v nabrežinsko občino posebna komisija, ki si bo nastalo škodo ogledala ter potem morda priporočala nastavitev novih delavcev v okviru SELAD, ki bi poti in ceste popravljali.

Potem ko se je v diskusiji oglasil še svetovalec Ivan Milič, je občinski svet sklenil, da naj ožji odbor sestavi oz. določi delegacijo, ki bo odšla k dr. Caffarelliju.

V drugi točki dnevnega reda so občinski svetovalci razpravljali o gradnji begunskih in ezulskih naselij v coni A, pri čemer je dr. Škrk poudaril, da je namen gradnje teh naselij politična investicija kapitala italijanske vlade, ki si hoče na ta način zagotoviti večino tudi v pretežno in izključno slovenskih krajih. Ker je med temi najbolj prizadeta devinsko-nabrežinska občina, je predložil občinskemu svetu posebno resolucijo, ki prikazuje raznarodovalno politiko italijanske vlade. Ker je podobno resolucijo predložila tudi kominformistična skupina, so med sejo sestavili komisijo zastopnikov vseh političnih skupin, ki je po krajšem odmoru sporočila, da bodo sestavo skupne resolucije predložili kasneje, ter je bila zaradi tega odložena.

Župan je nato predlagal, naj bi naslednjo točko dnevnega reda, in sicer razpravo o gradbenem pravilniku preložili, kajti o tem bi razpravljali lahko na prvi seji rednega zasedanja. Po nekaterih vprašanjih glede regulacijskega in urbanističnega načrta so županov predlog sprejeli.

Posebno živahna je bila razprava v četrti točki dnevnega reda. ko so govorili o obnovi med vojno požganih vasi. Župan je poročal, kako je zadeva v zadnjih dveh letih zaspala, a je na intervencijo občinske uprave prišlo v zadnjem času do konkretnih ukrepov. Po obisku dr. Caffarellija v Medji vasi, ko si je ogledal položaj na mestu samem, je predsedstvo cone sporočilo, da je za obnovo požganih hiš in popravil že določenih 86 milijonov lir, ki bodo v veliki večini uporabljeni prav v devinsko-nabrežinski občini. Poleg tega je nakazanih tudi 10 milijonov lir za popravilo oz. postavitev hlevov. Nadalje je povedal, da so že izvršili cenitve in napravili načrte za gradnjo treh novih hiš v Praprotu in Trnovci, za popravilo hiš v Mavhinjah, medtem ko so načrti za Vižovlje, Cerovlje in Medjo vas v delu ter bodo še letos končani.

Dr. Škrk je k županovem poročilu pripomnil, da bi bilo treba 10 milijonov lir, ki so določeni za popravilo oz. gradnjo hlevov nameniti izključno prizadetim živinorejcem, ter zato ne osvojiti stališče Kmetijskega nadzorništva, ki zahteva, da bi se teh 10 milijonov lir porabilo za pomoč vsem živinorejcem na našem področju, ki bi si hoteli popraviti ali obnoviti hleve. Župan je dejal, da je to tudi stališče ožjega odbora ter je priporočal, da bi v zadevo posegle tudi kmečke organizacije.

Končno so prebrali še resolucijo kominformistične stranke glede Tržaškega ozemlja, ki so jo pa nato njeni predstavniki umaknili ter izjavili, da se strinjajo z resolucijo, ki jo je glede istega vprašanja predložil župan v imenu SDZ. V diskusiji po čitanju resolucije je svetovalec Srečko Colja izjavil, v imenu svoje skupine, da je in bo vedno glasoval za prvo točko volilnega programa LSS,ki zahteva ustanovitev in ohranitev STO z vsemi jamstvi. Poudaril je, da se lahko zahvalimo maršalu Titu ter odločnim prizadevanjem Jugoslavije glede obrambe interesov tržaškega prebivalstva, kajti sicer bi bil Trst že davno pod Italijo. Nato je govoril dr. Škrk, ki je po nekaterih ugotovitvah predlagal, da bi predložil drugo resolucijo, vendar je župan to odločno odklonil. Prišlo je do ostrega besednega dvoboja, pri čemer je dr. Škrk očital županu in kominformistom, da skušajo potvoriti razna dejstva, vendar je župan kljub temu dal resolucijo na glasovanje in je bila nato sprejeta. V resoluciji občinski svet občine Devin-Nabrežina zahteva spoštovanje in uveljavitev mirovne pogodbe. Pri glasovanju je bil odsoten svetovalec tov. Srečko Colja, ki je nekaj časa prej zapustil dvorano.

Končno so se svetovalci še pomenili glede vloge, ki jo je občinski svet naslovil na ZVU zaradi odstranitve dvojezičnih napisov, potem pa je župan sejo zaključil.

Vedno on...

Kot znano, poteče 20. t.m. rok za prijavo dohodkov za odmero družinskega davka. Prijavo mora izvršiti poglavar družine in v interesu vsakega je, da to opravi do označenega roka, ker bo v nasprotnem primeru moral nositi posledice, ki jih predvideva zakon, kar pomeni v najboljšem primeru visoko globo.

Povsem naravno je, da državljani in občani plačujejo državne oz. občinske davke. To se dogaja povsod.

Redko kje pa se dogaja, da bi imeli župana, ki bi na tako hinavski in umazan način pozival svoje občane k davčnim obveznostnim, kot je to naredil naš župan Bartoli s svojim «pismom someščanu», ki ga bo italijanski iredentistični tisk danes prav gotovo brez sramu v celoti objavil

Brez najmanjšega takta in obzira do tržaških ljudi, ki bodo nosili breme novega davka in ki v pretežni meri nasprotujejo njegovemu nazorskemu in političnemu evangeliju, je župan začel svoje «pismo» z besedami: «Približuje se 20. september, dan ko družinski poglavarji niso poklicani — kljub grenkobi ločitve od lastne domovine-dokazati enotnost z Italijo, temveč prijaviti itd...».

Dalje pravi župan v svojem «pismu» da bodo Tržačani s temi davki krili le del občinskih potreb, ostalo pa da krijejo italijanski davkoplačevalci (!) da je družinski davek globoko socialen in demokratičen (!) in da je vsak meščan dolžan storiti svojo dolžnost, če hoče, da bo mesto vzdržalo pred vsakim zunanjim nasiljem (?)

Če k tem politično idiotstvom in insinuacijam dodamo še neokusno primero, da skrbi občina tudi za mrtvaške krste za one, ki si jih ob smrti sami ne morejo nabaviti in lažno trditev, da uživajo vsi meščani od občine enake pravice, potem imamo v županovem «pismu someščanu» klasičen dokument demokristjanske in iredentistične omejenosti in izprijenosti, ki bo nujno imel nasprotni učinek, od onega, ki si ga je župan zamislil.

VESELA NOVICA ZA NAŠE SOLARJE:

izšla je prva številka za novo šolsko leto revije

„PIONIR“

Stane samo 20 lir.

Zanimiva vsebina.

Citajo jo radi šolarji, še rajši... odrasli.

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti! Schiffrer laže v svet, da kaže število učencev na slovenskih šolah pravo narodnostno razmerje na našem ozemlju.

Slovenski roditelj! Ne pomagaj mu še ti s svojo nezavednostjo kovati orožja proti sebi: vpiši svojega otroka v slovensko šolo!

Osvobodilna fronta

III. OKRAJ

Seja izvršnega odbora OF za III. okraj bo v četrtek 17. t. m. ob 19.30 uri v običajnih prostorih. Priporočamo točnost.

Ljudska prosveta

PROSVETNO DRUSTVO «IVAN VOJKO»

Pouk petja se bo pričel danes 16. t. m. ob 18. uri po lanskem razporedu.

Nezgoda na delu

Nesreča pri kateri mu je stroj stiskalnice pošteno stisnil prst, se je pripetila 51-letnemu Angelu Elefanteju iz Ul. Lorenzetti. Ponesrečenec se je takoj nato odpravil sam v bolnico, kjer so mu ugotovili, da mu je stiskalnica odtrgala noht in del mesa na prstancu leve roke, zakar so ga morali pridržati na ortopedskem oddelku. Elefante, ki bo po mnenju zdravnikov okreval v 20 ali 30 dneh, je izjavil, da se mu je nezgoda pripetila v Tržaški konopljarni.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. septembra 1953 se je v Trstu rodilo 9 otrok, porok je bilo 12, umrlo pa je 9 oseb.

POROČILI SO SE: uradnik Elic Frezzolini in gospodinja Fernanda Capecchi, uradnik Orfeo Blasi in uradnica Nivea Deste, uradnik Giorgio Vannini in učiteljica Ginea Guina, uradnik Oscar Schermann in učiteljica Maria Chiara Pavan, železar Sante Benvegnu in gospodinja Caterina Volpe, strugar Livio Covacich in šivilja Luciana Polli, težak Luigi Uderzo in gospodinja Maria Milossa, poljedelec Giovanni Busletta in gospodinja Liliana Mosina, inž. Tullio Devescovi in učiteljica Maria Vidoli, šofer Luciano Zulla in gospodinja Nives Fonti, uradnik Mario Simoni in uradnica Luciana Obersnel, uradnik Francesco Biamonti in študentka Silvia Obersnel.

UMRLI SO: 82-letna Giovanna Tomsich vd. Benedetti: 47-letni Giovanni Tiziani, 53-letna Antonia Parenzan por. Opassich, 59-letna Antonija Kancer, 79-letni Giuseppe Oppenheim, 67-letni Marcello Bacer, 88-letni Aniello Martorano, 25-letni Umberto Rasmini, 69-letni Antonio Abitabile.

NOCNA SLUZBA LEKARN

Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Schiappa-relli 59; Harabaglia, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

GLASBENA MATICA v Trstu

Danes 16. septembra 1953 ob 20.30 uri v mali dvorani v Ul. R. Manna 29/II

komorni koncert

Sodelujeta violinist **Karlo Rupel** in pianist **Marijan Lipovšek.**

Na sporedu so dela skladateljev Prokofjeva, Kubika in Lipovška. Uvodno besedo bo spregovoril Marijan Lipovšek.

Sporedi so na razpolago pri vhodu v dvorano.

Darovi in prispevki

Marija iz Boršta daruje 200 lir za Venturinijev spomenik.

Razna obvestila

TRŽAŠKI FILATELISTICNI KLUB «L. KOSIR»

Danes sestanek filatelistov z običajno zamenjavo znamk od 19. do 22. ure v prostorih kluba.

Prihodnjo nedeljo običajnega sestanka iz tehničnih razlogov ne bo.

Izleti

PROSVETNO DRUSTVO «SLAVKO SKAMPERLE»

priredi 27. t. m. enodnevni izlet v Opatijo in na Učko. Prijave se sprejemajo na društvenem sedežu na stadionu še danes od 20. do 21. ure.

MOTOKLUB «SKEDENJ»

Motoklub «Skedenj» organizira izlet v Postojno - Ljubljano - Vipavo in Most na Soči. Izlet bo 27. sept. Odhod ob 6. uri zjutraj. Zbirališče na bloku pri Ferneticih. Vpisovanja še danes in jutri od 19. do 20.30 ure na sedežu v Ul. Servola 122.

MOTOKLUB «AMATORI»

Motoklub «Amatori» organizira izlet z motorji 27. t. m. v Postojno zvezan z obiskom jame. Vpisovanja se sprejemajo vsak dan na sedežu od 17. do 19.30 ure do 17. t. m..

MOTOKLUB «ADRIJA»-DOLINA

Motoklub «Adrija» Milje-Dolina obvešča **vse tiste**, ki so se prijavili za izlet na Okroglico z motornimi vozili, pa se potem izleta zaradi znanih zaprek niso mogli udeležiti, da se lahko brez ponovnega vpisa udeleže izleta v Vipavsko dolino, ki bo v nedeljo 20. t. m.

Izleta se lahko udeležijo seveda tudi vsi tisti, ki so 6. t. m. že bili na Okroglici.

Vse izletnike vabimo, da se v sredo, četrtek in petek od 20. do 21. ure javijo na sedežu motokluba v Dolini, da pridejo po listke in urede svoje denarne obveznosti.

MOTOKLUB «JADRAN» OPCINE

vpisuje za izlet v Postojno, ki bo 27. t. m. vsak dan od 19. do 21. ure do vključno 17. t. m..

IZLETI PDT

27. septembra izlet na Razdrto, Nanos, Predjamski grad in jamo. Vpisovanje do 18. septembra.

4. oktobra izlet v Platak, Bakar in na Reko. Vpisovanje do 25. septembra.

KINO

Rossetti. 16.30: «Doktor Jekyll», Mario Soffici, Anna Maria Campoy.
Excelsior. 15.30: «Surovež in lepotica», Lana Turner, Kirk Douglas, Walter Pidgeon.
Nazionale. 16.30: «Blato», E. Aguirre, A. Lara. Mladoletnim prepovedano.
Filodrammatico. 16.00: «Železni ljubavnik», Alan Ladd, Virginia Mayo. Barvni film. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Arcobaleno. 15.30: «Atanazij, ničemuren konj», R. Rascell, T. De Mola, K. Urbani.
Astra Roiano. 16.00: «Drznež», Susan Hayward, Robert Mitchum.
Grattacielo. 16.30: «Crna krona», V. Gassmann, M. Felix. Mladoletnim prepovedano.
Alabarda. 16.00: «Kaplar Sam», Dean Martin, Jerry Lewis.
Ariston. 16.00: «Mister Belvedere gre v zavod», C. Webb, S. Temple.
Armonia. 15.30: «Uniforma ugaja gospem», R. Russell, P. Douglas.
Aurora. 16.00: «Pesem Mississippija», Ray Middleton, Miken Cristy.
Garibaldi. 15.30: «Dovolj je z ubijanjem», G. Ford, E. Drew, W. Holden.
Ideale. 16.30: «Trgovina z belim blagom», E. R. Drago, S. Pampanini, V. Gassmann.
Impero. 16.00: «Pomladna parada», Robert Cummings, Misha Auer. Dunajski valčki in pesmi.
Italia. 16.30: «Norosti za opero», Gina Lollobrigida, Franca Marzi, Tito Gobbi, Beniamino Gigli, Gino Bechi, Tito Scipa.
Viale. 16.00: «Gianni in Pinotto na severnem tečaju».
Kino ob morju. 15.15: «Rapsodija v modrem», A. Smith, Ch. Coburn.
Massimo. 16.00: «Nezveste», Gina Lollobrigida, May Britt, Pierre Cressoy. Mladoletnim prepovedano.
Moderno. 16.00: «Trije gusarji», M. Lawrence, E. Manni.
Savona. 15.30: «On in ona», K. Hepburn, Spencer Tracy.
Vittorio Veneto. 15.45: «Scaramouche», Stewart Granger, Eleanor Parker, Janet Leigh.
Secolo. 16.00: «Yvonne la nuit», Totò, Olga Willy.
Azzurro. 16.00: «Kačja sled», Dorothy Lamour, Dan Dureya.
Belvedere. 16.0:: «Pravica ubijati», H. Bogart.
Marconi. 16.00: «Totò in rimski kralji».
Novo cine. 16.00: «Trgovina z belim blagom», E. R. Drago, Marc Lawrence.
Odeon. 16.00: «Toreadorji», S. Laurel, O. Hardy.
Radio. 16.00: «Malezijski pustolovec», R. Richardson, T. Howard.

KINO NA PROSTEM

Arena dei fiori. 19.30, 21.30: «Dolina usode», Green Garson, Gregory Peck.
Grad sv. Justa. 20.30: «Kon-tiki», barvni film in «Lovci na glave».
Ponziana. 19.30, 22.00: «Alina», A. Nazzari, G. Lollobrigida.
Paradiso. 19.30, 21.30: «Atol K», S. Laurel, O. Hardy.

RADIO

SREDA, 16. septembra 1953

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.10 Jutranja glasba. 13.30 Poročila. 14.30 Od Triglava do Jadrana. 14.45 Slovenske vinske narodne pesmi in zdravice. 17.30 Skladbe Verdija in Bartoluccija izvaja godba na pihala iz Izole. 18.15 15' v ritmu. 18.30 Dve skladbi Vatroslava Lisinskega. 18.41 Lahka glasba. 19.00 Večerne vesti. 20.00 G. Puccini Madame Butterfly — III. dejanje. 21.00 Bogomir Magajna: Odmev korakov. 21.30 Nočni koncert slovenske simfonične glasbe. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.10 Za vsakega nekaj. 13.00 Pestra operetna glasba. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Lahka glasba. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Brahms: Koncert za violino in orkester. 18.55 Rimski - Korsakov: Dubianuška. 19.00 Zdravniški vedež. 19.15 Pestra operna glasba. 20.00 Slovenski motivi. 20.30 Šola in vzgoja. 20.45 Griegovi norveški plesi. 21.00 Delius: Seadrift, cantata za bariton, zbor in orkester. 21.26 Norman dello Joio: Baletna suita «Na odru». 22.00 Čajkovski: Simfonija Manfred. 22.32 Pestra operetna glasba.

TRST I.

12.00 Dunajski valčki. 13.25 Glasba po željah. 17.30 Program BBC. 18.30 Koncert čelista Marcella Viezzolija. 21.05 Iz operet in cevij. 22.00 Wagner: «Mojstri pevci» 2. dej.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Opoldanski koncert. 12.30 Poročila. 13.15 Slovenske narodne pesmi. 14.00 Lahka operetna glasba. 16.00 Naši solisti Vam igrajo. 17.10 Zabavne melodije. 17.50 Zdravstveni nasveti. 18.00 Odlomki iz oper in baletov. 18.30 Zunanjepolitični feljton. 18.45 Klavir v ritmu. 20.00 Vasja Ocvirk: Prikovani Peter Klepec (prva izvedba). 21.00 Večerni orkestralni spored. 22.00 Poročila.

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

Izlet v BUZET in DRAGUC, ki bi moral biti 12.-13. septembra, je preložen na 19.-20. septembra.

Dvodnevni izlet 26. in 27. septembra v
AJDOVŠČINO VIPAVO OPATIJO - REKO LJUBLJANO POREČ

27. in 28. septembra v
ILIRSKO BISTRICO KNEŽAK PIVKO
Vpisovanje do 17. t. m.

3. in 4. oktobra 1953 izlet v
NOVO GORICO ROVINJ PULO PAZIN

4. oktobra 1953 izlet v
KOMEN
Vpisovanje do 24. t. m. pri «Adria - Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

IZ JUGOSLOVANSKE CONE STO

Rešeni brodolomec iz Pirana pripoveduje

Neumestna politična špekulacija «Ultime Notizie» na račun ribičev iz Chioggie

Sodelavec našega dnevnika je imel z gojencema 4. letnika srednje pomorske šole v Piranu, Dragom Žerjalom iz Kopra in Danilom Groznikom iz Kranja, ki sta se skupno z Andrejem Novakom po petih dnevih potovanja in 48 urah borbe z morskimi valovi srečno vrnila domov, razgovor, v katerem sta obširno in podrobno pripovedovala o vsem, kar so doživeli vsi trije na razburkanem morju od četrtka zvečer do sobote do okrog pol enih. Na vprašanje našega sodelavca kdaj so zagledali prvo ladjo in kako so jih sprejeli, sta izjavila: «Na morju smo bili do približno pol enih. Med tem časom smo srečali precej ladij in jim mahali, da bi nas videle, vendar se nobena ni zmenila za nas, ker njihove posadke niso niti zdaleč mislile, da smo mi tisti nesrečni brodolomci. Zatem smo zagledali neko manjšo ladjo, to je ladjo «Piave», ki se nam je, ko smo mahali, približala. Reči moramo, da so nas člani posadke te ladje nadvse prisrčno sprejeli, nam pripravili dobro in obilno kosilo in sploh bili nadvse gostoljubni z nami. Zatem nas je ladja odpeljala v Chioggio, kjer so že vsi vedeli, kakšna usoda nas je doletela, ker so o tem brali v listih in poslušali po radiu. Uradne oblasti so sestavile zapisnik in nam omogočile, da smo se kmalu vrnili v Piran. Zahvaljujemo se članom posadke in vsem v Chioggi za vse, kar so dobrega storili za nas». Na vprašanje našega sodelavca, če so imeli v Chioggi kake sitnosti, sta odgovorila: «Uradni organi so bili do nas ustrežljivi, le nekateri italijanski novinarji v tem mestu so nas nadlegovali z raznimi nesramnimi vprašanji o tem, da naj pripovedujemo o terorju pri nas, o zapostavljanju italijanske manjšine, o proslavi na Okroglici, na katero naj bi bili prisiljeni iti in temu slično».

* * *

Iz tega srečnega konca burne odisejade treh gojencev pomorske šole v Piranu so včerajšnje «Ultime Notizie» potegnile nekatere zaključke, ki so sicer lastni demokristjanskemu zavijanju, ki pa so zelo daleč od resnične humanosti ribičev iz Chioggie, ki so rešili brodolomce.

Mazačem pri «Ultime» je verjetno žal, da niso rešeni študenti ostali v Italiji, da bi jih izkoristili za svojo protijugoslovansko gonjo, pa hočejo sedaj pod ovčji kožuh skriti svojo ovčjo jezo. Zato so ob pomanjkanju drugega privlekli na dan zakonito ravnanje jugoslovanskih oblasti, ki od časa do časa ustavijo kakšno italijansko ribiško ladjo, ki ribari v jugoslovanskih teritorialnih vodah, in jo kaznujejo z globo.

Rešitev teh brodolomcev na odprtem morju s strani italijanskih ribičev in ravnanje jugoslovanskih oblasti naj bi po logiki «Ultime Notizie» bil dokaz italijanske «humanosti» in jugoslovanske «nehumanosti». Toda medtem ko bi brodolomce na odprtem morju verjetno rešili tudi kakšni kitajski pirati, vprašamo «Le Ultime Notizie», kdo je kriv, da so ribiči iz Chioggie prisiljeni ribariti v jugoslovanskih vodah, čeprav jim je znano, da tega ne smejo? Ali ni tega kriva ravno italijanska vlada, ki je dosledna svojemu imperialističnemu odnosu do Jugoslavije pozabila na svojo humano dolžnost do italijanskih ribičev in enostavno ni obnovila sporazuma z Jugoslavijo o ribolovu v jugoslovanskih teritorialnih vodah? In ali ni prav italijanska vlada v svoji nehumanosti in brezbrižnosti za rešen položaj njenih ribičev zakrknila tako daleč, da je niso ganile niti prošnje niti protesti ribičev iz Chioggie, naj že enkrat vendar-le uredi vprašanje ribolova z Jugoslavijo?

O tem naj bi se raje razpisale «Ultime Notizie» in v rešitev tega vprašanja naj bi usmerile svojo «humanost», pa jim bodo v prvi vrsti hvaležni predvsem ribiči iz Chioggie, ki so s svojim dejanjem pokazali, da ne potrebujejo takih zagovornikov, kakršni so mazači pri «Ultime Notizie».

OCETJE, MATERE!

Ne nasedajte šovinistični propagandi proti slovenski šoli: slovenska šola je enakopravna in enakovredna italijanski.

VČERAJ DVE PROMETNI NESREČI

Z avtom zrušil starko ki si je zlomila stegnenico in piščal

Nesrečna starka se bo morala zdraviti 80 dni, če ne bo komplikacij

22-letni Ugo Margon iz Salita Trenovia včeraj zvečer med vožnjo s svojim avtom ni imel sreče. Njemu se ni sicer nič pripetilo, vendar se je morala ženska, ki jo je podrl, zateči v bolnico, kjer se bo zadržala dalj časa. Margon je namreč nekaj pred 19. uro vozil po Nabrežju N. Saura v smeri Trga Unità. V višini stavbe št. 18 je mož opazil, da je neka ženska, identificirana za 83-letno Rozo Macer vd. Vellat iz Ul. Belpoggio, stopila na cesto z namenom, da jo prekorači. Margon je žensko opozoril na svoj prihod s svetlobnimi znaki ter obenem zavil na stran, vendar ni mogel preprečiti nesreče: z blatnikom je namreč oplazil žensko, ki se je zrušila na tla, kjer je obležala, dokler jo niso odpeljali v bolnico.

Ker so jih med pregledom ugotovili poleg podplutb na ličnici in nad desnim očesom tudi zlom stegnenice in piščali desne noge so jo sprejeli na ortopedskem oddelku. Če ne bo komplikacij bo nesrečna starka okrevala v 90 dneh.

* * *

Medtem ko je 25-letni Marcello Cedi iz Ul. delle Querce včeraj zgodaj popoldne vozil s svojo lambretto po Korzu, mu je nepričakovano v višini trgovine «Coin» prekoračila cesto 50-letna Jožefa Ferluga iz Ul. Koštalunga, ki je bila tedaj namenjena na nasprotni pločnik. Cedi, ki je žensko prepozno opazil, se je vanjo zaletel in jo podrl na tla. Pri tem je tudi sam izgubil ravnotežje in med padcem udaril z ramo ob avto, ki je stal na cesti, ter se nato skupno z vozilom zvrnil na tla. Medtem ko se je Ferlugova dvignila brez poškodb, so morali Cedija odpeljati z rešilnim avtom v bolnico, kjer so ga zaradi poškodbe na glavi sprejeli s prognozo okrevanja v 4 dneh na opazovalnem oddelku.

Termofor v postelji povzročil požar

Okoli 16. ure so se policijski agenti na poziv nekaterih civilistov odpravili v Ul. Ponticello 18, kjer so takoj opazili, da uhaja iz okna stanovanja 52-letne Marije Runic vd. Rigoli gost dim kar je pomenilo, da je v stanovanju izbruhnil požar.

Medtem ko je nekdo poklical gasilce, so agenti stopili v spalnico Rigolijeve, kjer so ugotovili, da je požar izbruhnil v postelji in sicer zaradi malomarnosti lastnice stanovanja, ki je pozabila odklopiti električni tok na termoforju, ki ga je imela med odejami.

Ogenj je nastal, ker se je termofor preveč razgrel in tako so plameni takoj zajeli rjuhe, odeje in nato zajeli vso posteljo in nočno omarico ter končno poškodovali tudi strop. Po enournem delu se je gasilcem posrečilo ogenj pogasiti.

Ob prihodu agentov je bila v stanovanju samo Runičeva hišna pomočnica, ki je le malo prej opazila požar. Ona je bila namreč zaposlena na vrtu ter je takoj ko je opazila dim stekla v stanovanje in to nekaj minut predno so prišli agenti. Škoda, ki jo je povzročil požar znaša 200.000 lir.

* * *

Med sestavljanjem nekega stroja v Ilvi se je včeraj popoldne dogodila 30-letnemu mehaniku Giuseppe Borsariju nezgoda, zaradi katere se je moral zateči v bolnico. Možu sta namreč dve težki cevi stisnili roko ter mu povzročili hudo podplutbo. V bolnici, kamor se je zatekel, so mu zdravniki ugotovili verjetno kostno poškodbo, vendar so ga kljub temu odposlali s prognozo okrevanja v 5 ali celo 30 dneh domov.

TELEFONSKE ZA PRIMER	ŠTEVILKE NUJNOSTI
Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

IZPRED ZAVEZNIŠKEGA VOJAŠKEGA SODIŠČA

Pred vojaško sodišče ker sta lepila lepake za STO

Plakati so predstavljali samo tržaško helebardo in napis «Živela neodvisnost» in «Živelo Svobodno tržaško ozemlje»

Pred vojaškim sodiščem sta se morala zagovarjati Luigi Beleno in Mario Cosanz, katera so včeraj zgodaj zjutraj nekateri policijski agenti zasačili, ko sta po zidovih stavb v neki škedenjski ulici lepila lepake v obliki tržaške zastave pod katerimi je bil kratek proglas ob priliki 6. obletnice proglasitve STO, ki se je končal z «Živela neodvisnost» in «Živelo Svobodno tržaško ozemlje».

Agenti so oba mladeniča odpeljali na policijsko poveljstvo, kjer so ju zaslišali in ju še dopoldne pod obtožbo, da sta lepila nedovoljene lepake ter s tem kršila ukaz ZVU št. 28, prijavili zavezniškemu vojaškemu sodišču.

Predsednik Ellison je fanta, potem ko je Cosanz izjavil, da sta lepake lepila na zidove stavb oseb, o katerih sta vedela, da niso nasprotni STO, izpustil na začasno svobodo in jim sporočil, da se morata vrniti prihodnji torek, ker bodo uvedli proti njima sodni postopek.

Zavrnjeni ljubimec pretepel prijatelja

27-letni ruski begunec Aleksander Andrejevski, stanujoč v begunskem taborišču pri Jezuitih se je moral včeraj zjutraj zagovarjati pred vojaškim sodiščem, ker so ga obtožili, da je pretepel svojega prijatelja begunca Kulasa, kateremu je vrhu vsega še raztrgal srajco. Zakaj sta se pravzaprav spoprijela Andrejevski in Kulas, ki sta bila dotlej največja prijatelja?

Andrejevski je namreč zahajal v stanovanja družine Ottone stanujoče nekje v starem delu mestu. Med obiski, ki so postajali dan za dnem pogostejši se je begunec kratkomalo zaljubil v 13-letno hčerko Marijo Ottonovih, toda tega fant ni, vsaj pred njenimi starši jasno pokazal. Nekega dne pa je fant sklenil napisati dekletcu pismo. Ker pa ni znal italijanščine, dekletce pa ni razumelo hrvaščino je pismo sestavil v svojem jeziku in ga nato oddal prijatelju Kulasu s prošnjo, da mu ga prevede v italijanščino. Tako se je tudi zgodilo. Ko je Andrejevski imel v rokah prevedeno pismo ga je odposlal «svoji Mariji».

Pismenega odgovora svoje ljubljene ni dobil. Dobil pa ga je od staršev, ki so ga pognali iz hiše in mu zabranili nadaljnje obiske. Starše je namreč na to ljubavno razmerje opozorila Marijina učiteljica, ki je našla beguncevo pismo, ki je vsebovalo polno sladkih in ljubavnih besed, ki so bile verjetno za mlado Marijo še nerazumljive. Staršem to razmerje seveda ni ugajalo.

Užaljeni in obenem razjarjeni fant je odšel v taborišče, kjer je začel prepir s svojim prijateljem in prevajalcem pisma. Obtožil ga je, da pravilno prevedel pismo, ki ni vsebovalo nič ljubezenskega, temveč samo izraze prijateljstva. Besede so dale besede in tako se je Andrejevski med prepirom pognal proti Kulasu, ga pošteno udaril, ga vrgel ob tla in mu raztrgal srajco. Nadaljnji pretep je prekinil agent Pappagallo, ki je še pravočasno nastopil in Kulasa rešil hujšega.

Policija je Andrejevskega, ki se je medtem ponovno pomiril s Kulasom in sta postala zopet iskrena prijatelja, prijavila sodišču, vendar ga je predsednik Ellison še posebno, ker poškodbe, ki jih je povzročil Kulasu niso bile hude in ker mu je Kulas vse oprostil, izpustil na svobodo in njegov primer spravil v arhiv.

IZLET NA

zagrebški velesejem

OD 26. DO 28. SEPTEMBRA 1953
(Vpisovanje do 17. septembra).
«ADRIA - EXPRESS», Ul. F. Severo 5-b — Tel. 29243.

USPEH ZA USPEHOM NA VSAKEM KORAKU

ZAGREBŠKI VELESEJEM

Uspeh za uspehom v vsakem pogledu — tako bi lahko v kratkem označili povojno dejavnost zagrebškega velesejma. Celo one prve prireditve, ki so bile organizirane do letal 1950 so na vsak način dosegle pomemben uspeh, pa četudi so v tajnih to dejstvo osporavali tisti ljudje, ki se niso mogli poglobiti v bistvene naloge te ustanove, ampak so njeno zatečno delovanje po drugi svetovni vojni merili z navadnim, starim merilom. Opustošena in izropana država je morala na odkrit način prikazati delo obnove spodbujati svoje ljudi, da čimprej zacelijo rane, ki jih je zapustila vojna, in to je bilo najlaže dosegljivo z razstavami zagrebškega velesejma. Četudi so bile te prve prireditve zagrebškega velesejma bolj mobilizacijsko propagandnega značaja, niso bile brez vsakega pomena v trgovinskem pogledu, kajti predmeti, ki so jih razstavljala jugoslovanska podjetja, niso bili nikake fotomontaže, niti gradovi v zraku, ampak prvi uspehi velikanskih naporov, uspehi, ki jih je bilo treba povsem resno pregledati, ker so bili temelj poznejšemu razmahu mlade jugoslovanske proizvodnje, temelj za sedanje uspehe, ki se vsak dan kažejo bolj očitno. To se je najbolje videlo na velesejmu leta 1950 in na poznejših velesejmih, ko je ves, tudi tuji tisk priznal, da so jugoslovanska podjetja dosegla take uspehe v kratkih letih, da je z njimi treba računati ne le na domačem tržišču, ampak tudi v mednarodni konkurenci. «Basler Nachrichten» so pisale o zagrebškem velesejmu iz leta 1951 sledeče. «Razstavljena je zelo bogata izbira proizvodov, mnogi med temi proizvodi, kot n. pr. predmeti iz plastične tvarine, metalurški predmeti in mnogi kemični proizvodi, niso bili doslej proizvajani v tej nekdanji agrarni državi. Neki razstavljeni predmeti še dokazujejo, določeno neizkušenost, vendar bi izredno veliko števiło teh predmetov, brez vsakega dvoma lahko tekmovalo s proizvodi drugih držav». «Salzburger Nachrichten» trdijo: «Jugoslavija kaže, da je njena na novo izgrajena industrija že sposobna začeti tekmovanje s tujino».

To so bili komentarji za zagrebški velesejem iz leta 1951, ko se je že velesejem začel usmerjati tudi na trgovsko osnovo, ko so se trgovski uspehi dotedanjega dela že začeli odkrito kazati, in ko se je znaten del in ustroj zagrebškega velesejma že značilno spremenil v odnosu do prejšnjih povojnih velesejmov. Jugoslovanska proizvodnja je že tako napredovala, da je lahko nastopila tudi na mednarodnem tržišču, kamor je poslala večje število svojih izdelkov. Hkrati pa so — prvič v zgodovini človeštva — prešle tovarne in vsa proizvodnja podjetja v upravo delavcev in uslužbencev. To je bila nova spodbuda in zato so tudi odgovorni krogi pri organiziranju zagrebškega velesejma lahko začeli z izbiro blaga in predmetov, ki naj se razstavijo na zagrebškem velesejmu. Zaradi tega so dovolili razstavljati le onim podjetjem, ki so že dosegla tako razvojno stopnjo proizvodnje, da so svoje kakovostno dobre izvode nudila vsakemu kupcu brez razlike. Trgovski uspeh je dokazal, da so bile ti organizacijski ukrepi pravilni. V času prvega velesejma, ki je prevzel tudi trgovski značaj, je bilo na velesejmu sklenjenih za dve milijardi dinarjev poslovnih sporazumov. To začetno število se je v nadaljnjih letih povečalo za nekajkrat. Leta 1952. pa je Jugoslavijo zadela velika suša, zaradi česar je morala vlada predpisati določene omejitve. Zaradi tega je bilo pričakovati, da bo inozemstvo sprejelo zagrebški velesejem za leto 1953 z določeno skepso. Nasprotno, dogodki so pokazali, da so tudi v inozemstvu trgovski krogi pravilno ocenili nove razmere in upravičenost ukrepov jugoslovanske vlade. Odziv na letošnji zagrebški velesejem ni samo zadovoljiv, ampak je tako po zasedenem razstavnem prostoru, kot po številu razstavljavcev in po številu razstavljenih predmetov prekosil vsako prejšnjo podobno prireditev. Dovolj je, če omenimo, da so samo tuji razstavljavci letos zasedli okoli 4.000 kv. m razstavnega prostora več, kot kdaj koli prej. Da razstavlja letos s kolektivnimi razstavami kar osem držav, in da je na letošnjem velesejmu zastopanih več držav kot kdaj koli. Poleg tega pa se je povečalo tudi število inozemskih razstavljenih predmetov za več sto vrst.

Pri tem moramo še pripomniti sledeče. Zanimanje za zagrebški velesejem se ne opaža samo pri inozemskih razstavljavcih. S tem, da so v Jugoslaviji dokončali glavne ključne objekte, so lahko začeli v večjem obsegu proizvajati izdelke, ki so potrebni za široko potrošnjo. S tem je nastala ne samo zdrava medsebojna konkurenca, ampak se je pojavila tudi potreba ožjega povezovanja z potrošniki in z iskanjem odjemalcev. Velesejem ni mogel v takih razmerah šele iskati in opozarjati na svoj namen, ampak je organiziral že letoš pomladi svojo razstavo nacionalnega, to se pravi notranjega pomena, da bi tako zadovoljil potrebam notranjega tržišča. Taka pomladanska prireditev, ki je bila letos prvič v maju, je dosegla velik trgovski uspeh, ki je prekosil vsako pričakovanje največjih optimistov in s tem pobil vsako skepso najbolj pesimistično usmerjenih ljudi. Na tem pomladanskem velesejmu je bilo sklenjenih trgovskih poslov za približno 24 milijard dinarjev.

Povsem razumljivo je da se je zaradi tega ugled zagrebškega velesejma utrdil tako, da želi velik del jugoslovanskih podjetij posredovati svoje blago preko zagrebškega velesejma, podobno kot druga podjetja, ki skušajo nabavljati v glavnem tudi preko zagrebškega velesejma. V tem smislu je govoril tudi sam direktor osiješkega sejma ob zaključku letošnje prireditve, ki se je končala 6. septembra. Ta izjava je zelo značilna, kajti osiješki sejem, ki je bil letos že tretje leto zaporedoma, in ki je usmerjen predvsem na poljedelske proizvode, poljedelske stroje in orodje, in ki se je zelo krepko utrdil tako na jugoslovanskem tržišču kot tudi s sodelovanjem inozemskim razstavljavcev.

Jugoslovanski razstavljavci nastopajo letos na zagrebškem velesejmu v mnogo večjem obsegu kot doslej, saj razstavljajo nad 600 novih predmetov, ki jih doslej niso proizvajali.

Ugled Jugoslavije v svetu, kakor tudi veliki uspehi zagrebškega velesejma so pripomogli da so se za jugoslovansko tržišče, kakor tudi za ugodno izvozno in uvozno razmerje, začele zanimati ne samo bližnje, ampak tudi zelo oddaljene države, in to vse od Bližnjega pa do Daljnega vzhoda in Srednje Amerike. Turčija, Japonska, Kolumbija, Honduras, Guatemala, San Salvador in Indija so stopile v zvezo z upravo zagrebškega velesejma, da bi sodelovale na letošnjem jesenskem velesejmu, ker pa so prišli s ponudbami prepozno, in ker si je velika večina tujih razstavljavcev zagotovila razstavni prostor že v januarju, ne razstavljajo v večjem obsegu. Kljub temu pa razstavljajo Izrael, Indija in Japonska, in to je že dovolj značilno, kajti zanimanje za zagrebški velesejem dokazuje že vnaprej, da bo postopoma naraščal uspeh na prireditvi, ki jo organizira uprava zagrebškega velesejma.

Na letošnjem velesejmu, ki se je začel v soboto in ki bo trajal do 27. septembra razstavlja okoli 1200 domačih in tujih razstavljavcev s približno 4000 predmeti. Kar se tiče domačih podjetjih sodeluje na velesejmu 417 podjetij, od katerih je največ hrvatskih, nato srbskih ter dalje slovenskih, bosanskih itd.. Iz inozemstva pa razstavlja 688 podjetij. Po številu podjetij je najmočnejša Nemčija, od koder razstavlja 166 podjetij, nato Anglija s 164 podjetji, dalje Avstrija s 140 podjetji, nadalje Italija z 61 podjetji itd., itd.. V glavnem razstavlja na letošnjem zagrebškem velesejmu 16 tujih držav, ne vštevši onih držav, ki smo jih prej omenili in ki so zamudile rok prijave. Kar se tiče domače proizvodnje je najmočneje zastopano rudarstvo in kovinska industrija, dalje prehrambena, industrija žganih pijač, dalje, kemijska industrija, zdravila in kozmetika. Zelo močno sta zastopani tudi tekstilna ter lesna industrija. Kar se pa tiče inozemskih razstavnih predmetov so najmočneje zastopni električni stroji in telekomunikacije, nato vozila in nadomestni deli, nadalje precizna mehanika in znanstveni instrumenti; dalje industrijski stroji, rudarski in gradbeni stroji, ter poljedelski stroji. Iz inozemstva je na zagrebškem velesejmu razstavljenih okoli 2000 izdelkov.

Po tem bežnem pregledu se takoj opazi, da je zagrebški velesejem prekosil vse dosedanje tovrstne prireditve in hkrati tudi vsa pričakovanja. Kratek sprehod po razstavnih prostorih kaže zelo živo sliko, ki sama po sebi ustvarja optimistično razpoloženje. Pogoji so torej tu, pogoji, ki obetajo, da bo tudi letošnji zagrebški velesejem dosegel velik trgovski uspeh.

M. V.

Počitek na tržaškem Kanalu. (Foto: Magajna)

SPRIČO ITALIJANSKEGA OBOROŽENEGA IZZIVANJA NA JUGOSLOVANSKI MEJI

Italijansko mnenje o ljudeh ki bi se radi šli generale

Nedvomno spada Giuseppe Pella med najodgovornejše, da je prišlo do zadnjega oboroženega izzivanja ob jugoslovansko-italijanski meji. Res pa je tudi, da ni bil sam, ki se je bil zanj ogrel, nato pa izvedel. Na osnovi nekaterih uradnih vesti je znano, da se je še pred samim cirkuškim nastopom sestal z obrambnim ministrom Tavianijem in načelnikom italijanskega generalštaba Marrasom. Govori se, da sta prav ta dva bila, ki sta prepričala Pello, da je napravil to, kar je pač napravil. Saj sta prav ta dva, ki odločata o vojski in z njo razpolagata. Marras in Taviani sta torej ocenila, da bi se italijanska vojska trenutno lahko spopadla s katero koli drugo, da bi mogla celo izzvati vojno, ne da bi to kakor koli bilo nevarno za Italijo.

Da gre v tem primeru za ljudi posebne hrabrosti, še prav posebno, če upoštevamo, da se danes ves svet boji vojne kot vrag križa, je izven vsakega dvoma, zato tudi zaslužijo, da jih pobliže spoznamo.

Paolo Emilio Taviani je danes eden najvidnejših demokristjanskih prvakov, bil pa je že tudi organizacijski sekretar svoje stranke. Po poklicu je univerzitetni profesor ekonomije. Na ta položaj se je povzpel še zelo mlad, predvsem zaradi tega, ker je bil vroč fašist. Po padcu fašizma se je takoj znašel in kmalu prilezel do položaja podsekretarja ministrstva zunanjih zadev, v zadnji italijanski vladi ministra Pelle pa celo na položaj obrambnega ministra. Bržčas bi se mu zdelo zelo imenitno, da bi italijanskemu obrambnemu ministrstvu povrnil njegovo staro vsebino in tudi tej ustrezajoči naziv «vojno ministrstvo» namesto kapitulantskega «obrambno ministrstvo». Vsi njegovi postopki, posebno oni zadnjih dni, to potrjujejo.

General Efisio Luigi Marras ima tudi svojo zelo zanimivo preteklost. Relativno še mlad, se je v času Mussolinijeve ere kmalu visoko povzpel in, ker je prejkone bil nacistom zelo simpatičen, je bil v svojstvu vojaškega atašeja poslan v Berlin, kjer je do konca zelo vestno opravljal svojo nalogo. Znani italijanski fašistični zunanji minister grof Ciano, se ga spominja na več mestih svojega Dnevnika ter ga hvali kot «vestnega» oficirja.

Po drugi svetovni vojni se je Marrasovo ime ponovno opazilo med vodilnimi italijanskimi vojaškimi osebnostmi. Angloameričani se niso posebno navduševali nad njim, toda De Gasperi je vztrajal pri svojem in Marras je postal načelnik italijanskega generalnega štaba. Pri tem je imel svoje prste vmes tudi Vatikan, saj je Marras dober vernik in zelo «vdan katoliški cerkvi».

Čeprav se je Marras med drugo svetovno vojno lahko prepričal, koliko velja italijanska vojska, posebno, če jo je primerjal z nemško, se vendar danes zanesenjaško vdaja iluzijam, da mu jo bo, z ameriško pomočjo uspelo mehanizirati, kar on istoveti z njeno «regeneracijo», čeprav bi moral vedeti, da tega ne gre doseči samo z mehanizacijo armade, marveč predvsem z določeno zavestjo borcev, ki vedo, zakaj in za koga se bore. Toda general Marras postaja prepotenten, kar je starim kraljevskim in Mussolinijevim oficirjem v krvi. Zraven tega so verjetno tudi še ambicije, da bi po svoji vojaško-diplomatski karieri napravil še ono pravo resničnega vojskovodje.

Seveda ni Marras sam, ki stremi za tem. V Italiji je kopica generalov, ki se intenzivno ukvarjajo s prestavljanjem vzhodne meje zdaj na Triglav in Snežnik, zdaj celo na Velebit in Dinarsko gorovje, pri čemer se slehernemu njih neverjetno skomina po starih «slavnih» časih. V italijanskih časopisih je izšlo že nešteto člankov, podpisanih od generalov Gigliolija, Petittija, Battistija, Messeja, Boglioneja itd. Vsi ti dokazujejo v svojih spisih, ali da poražena italijanska armada pravzaprav ni bila poražena, ampak celo zmagovita, ali da so bili za njen poraz krivi vsi drugi, samo ne oni, junaški italijanski generali; ali to, kako naj bi danes prenovljena italijanska armada pokazala svojo moč in pripravljenost s kakim ponovnim pohodom na vzhod itd. itd. Prav pred kratkim je general Gabriele Boglione napisal v reviji «Tempo» zanimiv članek, s katerim skuša prepričati italijansko javnost, kako da so danes italijanske vojaške sile povsem sposobne začeti z ofenzivno vojaško akcijo proti Jugoslaviji. Pri tem primerja vojaške sile Italije in Jugoslavije in ugotavlja, da je Italija v tem pogledu mnogo na boljšem, posebno, če se upošteva, da je danes Jugoslavija vojaško ogrožena na nič manj kot 1.500 km dolgi fronti. Ko tako govori, general Boglione gotovo misli na možnost napada od strani sovjetskih satelitskih dežel, čeprav ne razumemo, kako se ta njegova vojaška strateška postavka (in, seve, s tako resnimi in važnimi postavkami se ni igračkati!) lahko po drugi strani strinja s povsem nasprotnimi trditvami italijanskih politikov in časnikarjev, ki venomer kriče, da je spor med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo samo farsa. Sicer pa, ne da bi se pri tem interesantnem protislovju še kaj več ustavljali, moramo ugotoviti, da gre v tem primeru slej ko prej ponovno za tipično apeninsko špekulacijo s čisto roparskim prizvokom. Istočasno pa ugotavljamo, da je bil prav italijanski militarizem s svojimi generali na čelu tisti, ki je po «zmagi pri Vittorio Veneto» pomagal italijanski buržoaziji, da je omogočila fašizmu prevzem oblasti, nato pa njegove imperialistične pouvige. Ta trditev nikakor ni iz trte izvita, marveč jo potrjuje nešteto spisov in izjav zelo upoštevanih in resnih italijanskih politikov, pisateljev, javnih delavcev itd., kot so na primer zgodovinar Gaetano Salvemini, državnik Nitti, Ignazio Silone, pisatelj Borghese in številni drugi, ki so v svojih analizah ugotovili, da so bili prav taki-le ambiciozni generali in oficirji tisti, ki so pripomogli, da se je fašizem afirmiral.

Ni naš namen žaliti patriotska čustva poštenih italijanskih ljudi; moramo pa vendarle ugotoviti, da je pretežni del italijanske zgodovine obeležen z vrsto porazov, zlomov in kapitulacij, ne morda zaradi nesposobnosti italijanskega ljudstva, marveč zaradi nepoštenja in popolne bede njenih voditeljev. Tako ve zgodovina povedati, kako je bil poražen La Marmora v Piemontu, grof Persano pri Visu, general Barattieri v Abesiniji, Cadorna pri Kobaridu, da druge svetovne vojne sploh ne omenjamo. Vedno in povsod so bili tolčeni, toda vedno so lagali in poraze prikazovali kot zmagovite uspehe, tako kot tisti ubogi admiral Persano, ko je po strahovitem porazu pri Visu javil v Rim, kako da je «gospodar Jadrana». Od leta 1848 pa vse do leta 1943 se vrste poraz za porazom, prav tako kot to popisuje Stefano Canzio:

«Italijanska vojska, sestavljena od dokaj dobrega ljudskega materiala, toda navadno slabo vodena, je doživela v toku enega stoletja dolgo vrsto porazov, ki so povzročili našemu ljudstvu ogromno žrtev in poniževanja in istočasno zavrli napredek naše dežele.»

Znani italijanski državnik Francesco Nitti, bivši predsednik italijanske vlade, je zapisal v svoji znani knjigi «Rivelazioni» zelo zanimive besede o italijanskem komandnem kadru, prav tako tudi o libijski vojni leta 1911, ki naj bi bila predstavljala veliko zmago, ki pa je v resnici bila samo velik bluf:

«Poveljniki vojske in mornarice so bili manj kot povprečni. Admirala Cagnija smatrajo v resnih krogih za oholega bahača, medtem ko je admiral Millo kljub «legendarni» ekspediciji na Dardanele, ki je bila pretežno izmišljena, v resnici le neodgovorna figura. Ko se bo vse to nekega dne osvetlilo, bo na ta račun veliko smeha.»

Nekaj zanimivih misli o italijanskih «zmagah», je med drugimi zapisal v svojem dnevniku tudi italijanski maršal Enrico Caviglia, eden redkih resnejših italijanskih oficirjev iz prve svetovne vojne. V tem dnevniku naletiš tudi na nekatere ocene bolj znanih italijanskih vojskovodij: Cadorne, Diaza, Badoglia in drugih. Za Diaza, «zmagovalca» pri Vittorio Venetu, pravi, da je bil tako neumen, da ni nikoli prav dobro razumel, kako je pravzaprav «zmagal». Badoglio je po mišljenju Caviglie, pravi mojster blufa, njegovo strokovno znanje pa enako ničli. Če je napravil takšno kariero, se Caviglia ne čudi, zakaj o tem se izraža takole: «To je mogoče samo v deželi brez vojaških tradicij, kjer se heroji zamenjujejo s klepetuljami, Garibaldi pa s harlekinom.» Poleg drugega je Caviglia tudi zapisal, da so generali povečini samo frazirali in ščuvali na vojno, ko pa je do vojne prišlo, so se večinoma poskrili.

Torej s takšnimi tradicijami in takšnimi generali je Italija stopila v drugo svetovno vojno. Za generale je bil Mussolini kot naročen: vojaškega znanja ni imel niti za groš, čeprav je bil imenovan za maršala Italije. Generalštab so vodili ljudje a la Badoglio in Cavallero, ki se razen z domišljavostjo niso imeli s čim postaviti. Zatorej ni nič čudnega, če na dan pred vstopom v vojno Mussolini ni točno vedel niti to, koliko letal in divizij ima na razpolago.

Da bi se preveč ne zadrževali pri teh dičnih generalih, ki vsekakor niso vredni tolikih besed, bomo omenili sa-

(Nadaljevanje na 4. strani)

IZ OGORČENE KONKURENCE MED NARAVNIMI IN UMETNIMI VLAKNI SO ZRASLI

LABORATORIJI „TORRIDON"

Ta največji raziskovalni center na svetu je ustanovila yorkshirska tekstilna industrija, da bi vzporejal vsa raziskovanja, ki so v zvezi z volno - Iznašli so postopek, ki preprečuje, da bi se volna krčila

Nobena industrija si ne more privoščiti tega, da bi pri proučevanju novih izdelovalnih postopkov odklanjala prispevek, ki ga ji lahko da znanost. Še v večji meri velja to za tkanine iz naravnih vlaken, ki morajo vzdržati konkurenco umetnih vlaken. V Veliki Britaniji finansira yorkshirska tekstilna industrija posebno organizacijo, to je Zvezo za raziskavanja v industriji volne, katero je ustanovila leta 1912 in ki ima nalogo, da vzporeja vsa raziskavanja, ki so v zvezi z volno. Ta skromni začetek je vodil do največjega raziskovalnega centra na svetu, to je do laboratorijev «Torridon», ki jih je ustanovila omenjena zveza.

Predstavniki 17 držav, ki so se lansko leto udeležili Mednarodne konference o volni, so si lahko ustvarili sliko o delu teh laboratorijev, ki so v mestu Leeds v Yorkshireu. Ime so dobili po velikem zasebnem posestvu, na katerem so ustanovili prvi skromni raziskovalni center. Po nedavni dograditvi treh velikih skupin stavb, ki so z raznimi napeljavami in opremo stale 375.000.000 lir, so se študijske možnosti zelo povečale. V teh novih stavbah so poleg laboratorijev tudi poskusni oddelki za mikanje, predenje, tkanje, barvanje in dovrševalna dela, kjer delajo delavci v enakih okoliščinah kot v običajnih takih obratih. Med številnimi napravami so tudi instrumenti za merjenje temperature in vlage.

Sadovi dela tega centra ne koristijo samo britanski tekstilni industriji drugih držav. Tako na primer obvestijo o napredku, ki ga dosežejo na področju tekstilnih vlaken, vse države Britanske skupnosti, ki proizvajajo volno, in jim tako omogočijo, da izboljšajo kakovost izdelkov. Te in druge podatke potem uradno objavi oddelek za znanstvena in industrijska raziskavanja pri ministrstvu za preskrbo in po izboljšanju kakovosti izdelkov, ki jih izvaža britanska industrija, bodisi da so to volneni izdelki ali pa stroji za njihovo izdelovanje, je ves svet deležen teh koristi.

Delovanje zveze za raziskavanja v industriji volne je razdeljeno na dva, bolje tri dele. Prvi zadeva proučevanje vlaken, da bi povečali izdelovanje tistih vrst, ki najbolj ustrezajo pogojem industrijskega povpraševanja; drugi se ukvarja z vprašanji, ki se pojavijo pri predelavi vlaken, tretji pa se tiče raziskavanj, ki sicer niso neposredno povezana s posameznimi vprašanji, a so prav tako važna in v določenih primerih lahko mnogo koristijo. Uspehi raziskavanj pa niso pomagali samo tekstilni industriji, ampak tudi drugim. Tako so na primer znanstvena raziskavanja o molekularni strukturi volne neposredno pomagala zdravniški vedi pri proučevanjih, ki so zadevala zdravljenje revmatičnih obolenj in podobnih motenj, ker je struktura volne v mnogočem podobna strukturi človeškega mišičevja.

Biološki oddelek laboratorijev «Torridon» je začel zelo zanimivo proučevanje vlaken s primerjavo krzna komaj rojenega jagnjeta s krznom odraslih živali. Ta raziskavanja bodo zelo koristila živinorejcem, ki bi radi izboljšali volno svojih ovac. V sodelovanju z avstralskimi raziskovalnimi centri je Zveza za raziskavanja v industriji volne proučevala, kako sestava tal vpliva na prehrano ovac in po tej tudi na kakovost volne, ki jo dajejo ovce. V laboratorijih «Torridon» so iznašli poseben postopek, ki preprečuje, da bi se volna in volneni izdelki skrčili. Ta postopek, ki je danes zaslovel že po vsem svetu in ki so ga med zadnjo svetovno vojno ter po njej uporabljali pri izdelovanju volnenih nogavic in jopic za vojake, je prihranil britanski državni blagajni mnogo milijard lir. Skupno z drugimi postopki je vodil do izpopolnitve drugih del, kot barvanja, proizvodnje volne, ki se ne skrči, namenjene za prešite odeje itd.

Na področju tekstilnih strojev je Zveza za raziskavanja v industriji volne ustvarila nove modele in izboljšala stare tako domačega izdelka kot tujega. Med temi je na primer tkalni stroj, ki sam opravlja vse faze dela. Omeniti je nadalje razne instrumente za kontrolo različnih postopkov. Med temi je naprava, ki avtomatično zapisuje dolžino posameznih vlaken. Pri izdelovanju končnih izdelkov so dosegli zavidljive uspehe, v kolikor zadeva iskanje in po možnosti tudi odstranjevanje napak v materialu, ki gre skozi razne stroje, kar prispeva k povečanju proizvodnje, ker dela ni treba prekinjati. Tako uporabljajo pri mikanju volne posebno napravo s fotoelektrično celico, ki avtomatično kontrolira kakovost niti, preden pride v stroj za sukanje. Tekstilna industrija danes lahko tudi nevtralizira učinke statične elektrike, ki se tvori med obdelavo vlaken, medtem ko uporablja radioaktivne izotope posebno ko gre za vprašanja, ki so v zvezi z raznimi postopki barvanja.

Čeprav raziskavanja trgovskega značaja ne spadajo v okvir njenih nalog, Zveza za raziskavanja v industriji volne kljub temu preučuje tudi individualna vprašanja, katerih rešitev utegne koristiti vsej tekstilni industriji. Tako imajo laboratorijih «Torridon» poseben oddelek, na katerem preizkušajo trpežnost in odpornost tkanin. Odpornost proti moljem ugotavljajo na primer tako, da tkanine izpostavijo neposrednemu stiku z molji.

Velik uspeh Ozima v Münchenu

Na velikem mednarodnem tekmovanju mladih glasbenikov, ki je bilo te dni v Münchenu, je sodelovalo nad 300 najboljših reproduktivnih umetnikov vsega sveta. Največ udeležencev je prišlo iz ZDA, Velike Britanije, Zahodne Nemčije, Francije, Italije in Belgije, pa tudi iz raznih prekomorskih dežel.

V tekmovanju violinistov je dobil prvo nagrado najmlajši udeleženec tega natečaja, naš mladi, nadarjeni violinist Igor Ozim iz Ljubljane. Igor Ozim je sedaj skupno z ostalimi zmagovalci sodeloval 15. t.m. na velikem koncertu v Münchenu.

Razstava jugoslovanskih srednjeveških fresk v Edinburgu

Ob priliki sedmega edinburškega festivala je v kraljevem škotskem muzeju v Edinburgu razstavljena zbirka jugoslovanskih srednjeveških fresk. Ob otvoritvi te razstave je govoril jugoslovanski veleposlanik v Veliki Britaniji, ki se je zahvalil vodstvu edinburškega festivala za zanimanje in velikodušnost, s katero je omogočilo razstavo jugoslovanske umetnosti britanskemu ljudstvu in vsem svetu. V svojem govoru je tudi pohvalil prizadevanje vodstva festivala za pospeševanje mednarodnih kulturnih odnošajev, kar v sedanjih gospodarskih težav vodi k tesnejšemu sodelovanju med narodi.

S TABORA NA OKROGLICI

Tržaška brigada.

KOMINFORMISTIČNE MIROLJUBNE TRGOVSKE LADJE

Municija za Kitajsko

Municija za Kitajsko. «Leninove» (prej Škodove) tovarne v Plznu odpremljajo svoje dragocene mirovne izdelke proti poljski luki Gdinji, od koder nadaljuje tovor po morju svojo pot do cilja. Tako pripovedujeta poljska mornarja Jerzy Majewski in Jagla Zenon, ki sta pred kratkim v Antwerpnu pobegnila s poljske trgovske ladje «Mazury», ki je na poti iz Gdinje proti Kitajski, prispela v Francijo.

Pobegla pomorščaka pripovedujeta razne podrobnosti o vlogi in življenju poljske trgovske mornarice. Tovorne ladje, ki plovejo med Kitajsko in Poljsko, najemajo v vedno večjem številu kitajske mornarje, da zamašijo s tem vrzeli, ki jih napravljajo stalni pobegi poljskih pomorščakov. V zadnjem času se je na teh ladjah nadzorstvo zelo povečalo, na vsaki ladji je poleg policijskega častnika tudi več tajnih agentov, ki igrajo na zunaj vlogo članov posadke. V pristaniščih, v katerih med vožnjo pristane ladja, ne sme noben mornar na kopno. Kratkodobno dovoljenje za izkrcanje dobijo mornarji le na povratku v Aleksandriji, kjer se poljske ladje navadno ustavijo, da naložijo egiptovski bombaž; tisti, ki dobijo dovoljenje za izkrcanje, pa morajo drug drugega nadzirati, tako da je prijetnost izkrcanja vedno združena z mučno vlogo vohuna.

Dovoljenja za izkrcanje na Kitajskem so urejena enako. Mornarji, ki se oddaljijo brez dovolilnice ladijske policije, navadno aretira kitajska policija, ki jih pridrži v zaporu do trenutka odhoda ladje.

Majewski in Zenon pripovedujeta tudi o pozitivnih straneh življenja na ladji. Na poljskih ladjah je hrana mnogo boljša kot na Poljskem doma. Noben delavec pod varšavskim kominformističnim režimom ne živi tako dobro kot mornarji na prekomorskih ladjah. Seveda je tudi to nekak varnosten ukrep.

Nadaljnji varnostni ukrep, ki je nedvomno bolj zanesljiv kot dobra hrana in policijske nadzorstvo, je pa navodilo, da najemajo kot mornarje trgovskih ladij le poročene mornarje oziroma take, ki imajo bližnje sorodnike doma na Poljskem. Misel na ženo in otroke, ki so ostali na Poljskem, je tisto kar poljske mornarje najbolj zadržuje pred pobegom.

Majewski in Zenon sta samca. Po poostrenih previdnostnih ukrepih poljskih oblasti bi morala ostati doma in delati v pristanišču Gdinji, vkrcati na ladjo bi se ne mogla več, ker nista imela kot talcev žena. Zato sta se na ladjo «Mazury» vkrcala skrivaj in se skrila v nekem kotu blizu prostora za ladijske vijake. Od Gdinje do Antwerpna sta se hranila tako, da je ž njima delil svojo hrano njun prijatelj, član posadke, ki je s tem pokazal, da lahko služijo ukrepi poljskih oblasti za mornarje tudi drugačnim namenom.

Zunanja trgovina SZ

1.

Sovjetska zunanja trgovina in njena zunanja gospodarska politika kažeta v zadnjem času določene značilne spremembe, ki se pa doslej odražajo samo v odnosu do kapitalističnih držav. Tako po svojem pomenu kot tudi po svojem časovnem razmerju je prva med temi spremembami sklep Sovjetske zveze v letošnjem aprilu, t. j. takoj po Stalinovi smrti, da naj bi se sestal poseben odbor Evropske gospodarske komisije v Ženevi, kjer naj bi razpravljali o konkretnih možnostih izmenjave blaga med Vzhodom in Zapadom. Tak sestanek je Evropska gospodarska komisija predlagala ob koncu lanskega leta in za ta sestanek so se že vršile velike priprave, vendar pa je sestanek propadel. To pa zato, ker SZ in njene podložnice niso niti odgovorile na vabilo. To je tedaj pomenilo, da namerava SZ še vnaprej razbijati in onemogočati mednarodno gospodarsko sodelovanje. Povsem razumljivo, da je ta nova ponudba za sklicanje takega sestanka (ponudba, ki jo je dala sama SZ komaj nekaj mesecev po neuspelem prvem sestanku) bila sprejeta z določenim nezaupanjem. Nihče namreč ni mogel točno presoditi, kaj se za vsem tem krije, nihče ni mogel ugotoviti, ali je to dejanska sprememba stališča SZ, ali pa nov manever v njeni zunanji politiki.

Evropska gospodarska komisija, ki je že nekaj let iskala način ali pot kolikor toliko normalnim razmeram v izmenjavi blaga med Vzhodom in Zahodom, v izmenjavi blaga, ki bi hkrati vplivala tudi na ublažitev mednarodne napetosti v svetu in na popuščanje v hladni vojni, je zahtevo SZ sprejela in sestanek je bil letos v aprilu in maju. Ta sestanek je imel svoj poseben značaj. Na njem se je malo razpravljalo o načelnih vprašanjih, javnih razprav sploh ni bilo in ves potek se je skrčil na konkretne razgovore v posameznih komisijah za zaprtimi vrati, kjer so delegati raznih držav izmenjavali med seboj sezname blaga in določali možnosti izvoza in uvoza kot osnovo za sklepanje konkretnih trgovskih poslov.

Organi Evropske gospodarske komisije so ta sestanek ocenili kot pozitiven. Pozitivna stran je v tem, da so delegati SZ in držav njene interesne sfere pregledali svoje dotedanje stališče glede značaja izmenjave blaga, da so izrazili pripravljenost, da s pomočjo dvostranskih sporazumov povečajo svojo trgovino z ostalim svetom, da niso postavili ukinitev kontrole in prepovedi izvoza nekaterih proizvodov v države sovjetskega bloka kot prvi pogoj za same razgovore itd.

Razgovori v Ženevi dobivajo v zadnjem času vedno vidnejše oblike v trgovskih sporazumih, ki jih sedaj SZ sklepa s posameznimi državami. Za to so značilni sporazumi s Francijo, Holandijo, Grčijo in Dansko, kakor tudi razgovori z nekaterimi drugimi evropskimi državami, kakor tudi z Argentino. Iz seznama blaga za izmenjavo, ki se je že določil ali ki se o njem še razpravlja, se lahko potegneta dva zaključka. Prvič, SZ sedaj ne vztraja pri strateških proizvodih, SZ ne postavlja kot pogoj za svoj izvoz dobavljanje določenih strateških proizvodov, katerih bi ne smeli uvažati v SZ; dalje SZ nabavlja večje količine najraznovrstnejših predmetov široke potrošnje, dočim nudi v zameno za uvoženo blago, poleg tipičnih predmetov svojega izvoza kot so žitarice, les in drugo, tudi neke strateške surovine, kot na primer manganovo in kromovo rudo. Z Argentino se n. pr. razgovarjajo glede dobave 38 tisoč ton surovih in izdelanih kož, 13.000 ton mesa, 75.000 ton lanenega olja, 3000 ton sira, 1500 ton slanine, večje količine jedilnega olja itd. Iz Francije bo SZ uvozila tkanine, umetno svilo, volnene izdelke, limone, ladje do 5000 ton nosilnosti, eterična olja, svinec, železniško opremo in podobno. Iz Grčije je med drugim uvozila 5000 ton tobaka, iz Holandije pa maslo, za kar bo pa dala žito. Iz Danske uvaža maslo, slanino, suhe ribe in podobno.

Iz seznama uvoženega blaga ali blaga, ki ga SZ namerava uvoziti se da sklepati, da je vprašanje življenjske ravni v SZ postalo pereče, ali vsaj to, da je bil dosedanji razvoj proizvodnih sil v SZ enostranski, ker se je vse drugo gospodarstvo in predvsem proizvodnja potrošnega blaga zapostavljala, seveda na račun oboroževalne industrije.

(Se nadaljuje)

TRST, sreda 16. septembra 1953

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo spremenljivo oblačno vreme s krajevnimi razjasnitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je znašala 22 stopinj; najnižja 13,4 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 21.00: Bogomir Magajna: Odmev korakov. — **Trst II.:** 20.00: Slovenski motivi. — **Trst I.:** 18.30: Koncert čelista Marcela Viezzolija. — **Slovenija:** 1315: Slovenske narodne pesmi, 21.00: Večerni orkestralni spored.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Ob šesti obletnici pogromov v Gorici

Medtem ko se je primorsko ljudstvo 16. septembra leta 1947 v ogromni večini veselilo prihoda Jugoslavije in njene armade je del Slovencev na Goriškem zakrvavel iz stoterih ran. V dopoldanskih urah je namreč po ceremoniji na Travniku in odhodu zavezniških čet vkorakala v Gorico italijanska vojska.

Dnevi, ki so neposredno sledili, bodo ostali sedanjim in poznejšim rodovom goriških Slovencev, kakor tudi vsem demokratičnim Italijanom zapisani z neizbrisljivimi črkami. Zakaj tiste dni so lahko znova na svoji koži spoznali, da prinaša Italija Slovencem in vsem demokratičnim Italijanom iztrebljenje.

Nikogar ni med nami, ki bi ne doživel ponižanja, ki so mu ga pripravili podivjani fašistični krvoloki. Tiste dni so bili Slovenci v Gorici izven zakona. Fašistična in šovinistična drhal je imela «carto bianco», zato so:

17. septembra leta 1947 fašisti tik jugoslovanske meje z noži napadli tov. Miljavca in ga zaklali; vdrli so v bolnico in pretepli slovenske bolnike; gospodarsko ustanovo UIVOD so oplenili, njene prostore polili z bencinom in jih zažgali; napadli so žago trgovca Hvale, razbili pisarno in pretepli sina Severina; vdrli so v stanovanje trgovca Lojzeta Kumarja in mu vse razbili; s puško so streljali proti hiši Silvije Pekorer; razbili so okna kavarne Bratuž; vdrli so v stanovanje zidarskega mojstra Simsiča in mu zmetali na cesto del pohištva, njega pa pretepli; Kristini Figelj so opustošili stanovanje in razbili stojnico; v gostilno «Pri Brusovki» so vrgli dve bombi; razdejali in zažgali so pohištvo ter obleko Frančiške Ciglič; pretepli so 60-letnega Antona Bizjaka; Edi Makuc se je zaradi groženj moral izseliti. Banditi so nadalje pokradli denar v avtopodjetju Leopolda Doljaka; oplenili so Ljudsko založbo in zažgali slovenske knjige; iz stanovanja pokojnega dr. Josipa Grudna so zmetali na cesto vse pohištvo in ga zažgali; izropali in uničili so Korenovo trgovino v Ul. Carducci; do kraja so razdejali kmečko banko; iz stanovanja tov. Brezigarja so zmetali vse pohištvo. Njega so aretirali, ženo pa ranili.

Pred sedež CLN pa so znosili na kup jugoslovanske in slovenske zastave in jih zažgali. Pri tem so divje plesali okoli njih in nanje pljuvali.

Navedli smo samo del grozodejstev, ki so jih italijanski fašisti storili nad slovenskim ljudstvom Goriške. Naštevali bi lahko še mnogo več; ni Slovenca na Goriškem ki ne bi tiste dni, če ne fizično, pa vsaj moralno prenašal trpljenje in ponižanje zaradi banditskih izpadov podtalne monarhofašistične oborožene organizacije, znane pod imenom «Divisione Gorizia».

Italijanski karabinjerji, ki so bili že v mestu, da bi vzdrževali red, so gledali grozodejstva in jih niso preprečili. Požigi, pretepi, pustošenje kriminal, sramotenje itd., vse to se je odigravalo v trenutku, ko so bile v Gorici kot organi miru in reda pravkar došle italijanske okupacijske oblasti.

S takim «kulturnim in civiliziranim poslanstvom» je prišla v zadnji svetovni vojni premagana fašistična Italija v slovenske kraje.

Mar obstaja razlika med fašističnim pustošenjem po prvi svetovni vojni, ko je Italija prvič okupirala slovenske kraje, in pustošenjem po prihodu De Gasperijevih demokristjanskih klerofašistov po drugi svetovni vojni? Razlike ni nobene; krvoloki obeh režimov so stregli Slovencem po življenju, da «bi postala politična meja tudi meja italijanskega naroda...»

Toda mi smo še vedno tu in bomo ostali, pa čeprav nam šovinistični in protiljudski režim sedaj zapira šole (Krmin), izganja slovenske otroke iz slovenskih šol (150 otrok optantov je moralo v italijanske šole), ne dovoljuje v skladu z ustavo in mirovno pogodbo zajamčene dvojezičnosti v javnih uradih, slovenščine ni slišati na sodniji, županstvu, pokrajini in prefekturi; v teh organih oblasti bi lahko rekli, da sploh ni dvojezičnih uradnikov itd.

Tako zapostavljanje Slovencev je genocidno nadaljevanje fašističnega iztrebljevanja slovenskega življa.

Ob žalostni šestletnici, ki jo doživljamo v trenutkih naraščajočega imperialističnega italijanskega apetita, se Slovenci ponovno sklicujemo na mirovno pogodbo ter italijansko ustavo in njune člene o slovenski enakopravnosti, katera je že šest let samo na papirju, in da postane ta enakopravnost dejansko stanje, ki bo omogočilo naši manjšini pravilen narodni, socialni in gospodarski razvoj.

Oblasti nam to dolgujejo in mi od njih po vseh pisanih in naravnih pravicah to zahtevamo z vso odločnostjo.

ITALIJANSKA „KULTURNA MISIJA"

Ob sadističnem bojnem kriku so fašisti v Gorici zažgali slovenske knjige.

Iz beneških vasi

Št. Peter Slovenov

V naši občini sta se v mesecu avgustu rodila Gallo Giovanni in Marzolino Tiziano; umrlo je šest oseb: 74-letni Anton Cernoi, 76-letna Rosa Specogna, 74-letna Luigia Brosadola, 81-letna Giobatta Franceschinis; 58-letni Giuseppe Caffi; 61-letni Giuseppe Cernoia; poročila pa sta se brigadir finance Bruno Ricci in učiteljica Bruna Specogna.

***

Z zadnjim dekretom finančne intendance so ustanovili občinsko komisijo za štetje za leta 1953-56. Njeni člani so Pietro Borbolo, Stefano Domenis. Valentino Podrecca. Poleg zgoraj navedenih stalnih članov bodo tudi njihovi namestniki Faustino Borbolo, Alfredo Bevilacqua in Anselmo Mullig. Komisija se je že sestala. Za predsednika so izvolili Pietra Borbola, za tajnika pa Stefana Domenisa.

***

65-letni poljedelec Giuseppe Coceanig iz kraja Puoie je splezal na drevo, da bi obral sadje. Ker pa je pri plezanju nerodno postavil nogo na vejo, mu je spodrsnilo. Pri padsu si je zlomil hrbtenico. Odpeljali so ga v čedadsko civilno bolnico.

Tamorjan

V zvezi z gradnjo vodovoda je župan izjavil, da bo do polovice oktobra ukinjen promet na cesti med krajem Canalutto in Casali Zamparutti.

Gorjani

Minister za delo Rubinacci je sporočil v Videm, da je za našo vas odobrenih 2.211.000 lir za ustanovitev delovnega centra, ki bo uredil občinske ceste.

Preštint

Za gradnjo otroškega vrtca v naši vasi so odobrili 2,226.000 lir. Z gradnjo tega poslopja bodo v zimskem času zaposlili precej brezposelnih.

V sporočilu ministra za javna dela v novih gradnjah odnosno o vzpostavitvah novih delovnih centrov opažamo precej fašističnega načina delovanja. Fašistični ministri so namreč razne dekrete najprej sporočili partijski federaciji in šele kasneje prefekturi odnosno tehničnemu uradu. Tudi demokristjanski minister za javna dela Rubinacci je te vesti najprej sporočil tajništvu krščanske demokracije v Vidmu. Le-ta jih je takoj porabila, da prikaže «svoje veliko zanimanje za potrebe gorskih občin». Toda prav v tem je videti neverjetno sorodnost ravnanja prejšnjih fašističnih hierarhov in sedanjih demokristjanskih prvakov.

Ali ne morda tudi te stvari potrjujejo diktatorsko vlogo krščanske demokracije v Italiji?

„DANES JE DRUGAČNO STANJE"

Orožnikom iz Rupe ni prijalo slovensko petje

Fantje so se po stari navadi postavljali od dveh sovaščanov. Z zaslišavanjem soudeležencev so skušali orožniki izvedeti imena ostalih pevcev

V Rupi so v petek pred praznikom na Okroglici domači fantje pripravili poslovilen večer domačinu. V poznih večernih urah so se zbrali sredi vasi in prepevajoč v skupini hodili z enega konca vasi na drugega. Bili so v skupinah in se veselili, kar se je dogajalo ob slovesih tudi vsa prejšnja leta. Letos pa so bili domači orožniki zelo razburjeni nad nedolžnim početjem fantov. Zaustavili so jih, toda številni skupini, ki je šla mimo vojašnice, niso mogli zabraniti, da ne bi nadaljevala svojo pot. Prijeli so dva mladeniča, ki sta imela naslonjeni kolesi na bližnji plot, ter ju odpeljali v vojašnico. Tu je brigadir orožnikov zahteval od njiju, naj povesta imena vseh ostalih, ki so prepevali po vasi. Toda vaščana sta molčala in brigadirju pojasnila, da gre za staro navado, katere ni mogoče odpraviti in zaradi tega tudi ni bila nikdar, razen za časa fašizma, prepovedana. Toda mož postave je že imel pripravljen odgovor, ki se je glasil: «Danes je pač drugačno stanje!» Vendar pa to ni prestrašilo fantov katere so prišli iz neljubega «zapora» reševat tudi ostali fantje, ki so medtem opazili, da manjkata v skupini dva pevca.

Predstavili so se orožnikom, ki seveda proti njim niso več mogli ničesar ukreniti. Ugotovili so lahko, da to ni bil nikakršen nastop, usmerjen morda celo proti njim, kar se je v njihovih glavah, polnih raznih misli o Okroglici in pojačanju edinic na meji, lahko porodilo, temveč le prepost način poslovitve domačih fantov od sovaščanov.

Jesenski praznik v Sovodnjah v soboto in nedeljo bo imel sledeč spored:

V soboto 19. septembra ob 19.30 uri: «MIKLOVA ZALA» — gostuje igralska družina iz Slovenskega Korotana.

V nedeljo 20. sept. ob 16. uri: pevski koncert, baletne točke in folklorna skupina. Sledi ples do 24. ure.

V ponedeljek 21. sept. od 20. do 24. ure: javen ples in prosta zabava.

Most čez Nadižo pri Ažli miniran

Pred enim tednom je občinska uprava iz St. Petra Slovenov ob Nadiži dala na most pri Nadiži dva napisa (na vsaki strani enega), katera opozarjata, da se ne sme peljati čez most več kot 60 stotov in da se ne sme voziti hitreje kot po 15 km na uro.

Vzrok za to je, da so trije od štirih stebrov, na katerih stoji most, v slabem stanju in v nevarnosti, da se porušijo.

V ponedeljek 14. septembra pa je cestar odkril še nekaj novega na tem mestu. Našel je skoraj pri vrhu več zabojev dinamita, s katerim je bil most miniran. Zelo čudno pa je, da ne vedo, kdo ga je miniral. Na mesto so prišli tudi orožniki iz St. Petra Slovenov, da bi ugotovili, po kakšnem nalogu je bil most miniran.

Ljudje pravijo, da so most minirali italijanski vojaki; čudno pa je, da tega ne vedo orožniki.

GROZNA SMRT v vreli vodi

Na pogrebu štiriletne Mariuccie Colot je bilo veliko Goričanov.

Iz bolnice Brigata Pavia je včeraj popoldne krenil proti stolnici pogrebni sprevod s komaj štiriletno Mariuccio Colot, katerega so se udeležili v velikem številu stanovalci stare goriške četrti Raštela. Žalostni dogodek, ki je prizadel že priletna zakonca Colot, je zelo presunil Goričane. Njihovega edinega otroka je vzela prerana smrt zaradi nesreče, ki se je majhni deklici pripetila v soboto popoldne v stanovanju družine Bradusco, kjer je bila Mariuccia na obisku skupaj s svojo mamo. Gospa Bradusco je takrat pravkar postavila na tla majhno kad, polno vroče vode, v kateri je hotela okopati svojega sinčka. Mariuccia se je medtem igrala v kuhinji in je v prisotnosti obeh žen nenadoma padla v kad. Ženski sta deklico takoj povlekli iz vode, ter se je zdelo, da je otrok dobil le manjše in ne nevarne opekline. Zaradi tega sta jo odnesli v bližnjo lekarno, od tu pa v bolnico. Kazalo je, da bo deklica okrevala v 20 dneh. Toda že v nedeljo zvečer se je njeno zdravje začelo slabšati in v ponedeljek ob 5. uri zjutraj je izdihnila. Zalost staršev za edinim otrokom je nepopisna in je presunila številne goriške prebivalce.

Uspela stavka predilniških delavcev

Kot je bilo že javljeno od treh sindikalnih organizacij, je delavstvo v predilnicah x Podgori in Ronkah stopilo v torek ponoči v stavko, ki je trajala 24 ur, in sicer od 0 do 24. ure včeraj. Stavka je povsem uspela; na delu ni bil niti eden od zaposlenih tekstilnih delavcev. S svojim soglasnim nastopom so goriški tekstilni delavci dokazali svojim delodajalcem, da hočejo čimprejšnjo izvedbo pravičnih zahtev, v prvi vrsti pa obnovitev državne delovne pogodbe.

SLOVENSKEGA OTROKA V SLOVENSKO ŠOLO!

Ob Soči najden zaboj orožja

V njem je bilo šest pušk, pištola, tri ročne bombe in še nekaj drugega orožja. Zaboj je bil tam šele nekaj dni

Neka oseba, ki se je v nedeljo popoldne sprehajala ob Soči, in sicer po Ul. Scogli, je zagledala v nekem jarku vojaški zaboj. Z radovednostjo se je približala zaboju in ugotovila, da gre za orožje. O tem so bili takoj obveščeni orožniki postaje v Svetogorski ulici, ki so prišli na kraj, pregledali zaboj, v katerem je bilo več ročnih bomb in pušk. Po natančnem pregledu so ugotovili, da je v zaboju ena avtomatična puška «Beretta», štiri puške mod. 38, ena puška, en meč, ena pištola, dve bombi «Breda», ena ročna bombe «Sipe» ter še nekaj drugega orožja. Vse je bilo ohranjeno v najboljšem stanju, kar prica, da je bil zaboj položen na ta kraj še pred nekaj dnevi.

Konec letovanja otrok v Ukvah

V petek prejšnjega tedna se je med veselim prepevanjem vrnila zadnja skupina naših mladih iz počitniške kolonije v Ukvah. S tem se je za letos končalo zares požrtvovalno in dobrodelno delo Dijaške Matice v Gorici za bolehne in počitka potrebne otroke med počitnicami.

Dobrot letovanja v planinskem in gozdnem zraku v Ukvah je bilo deležnih 120 otrok iz Gorice in okolice. Delili so se v štiri izmene, po dve za dečke, dve za deklice.

V počitniškem domu, ki se pod skrbnim in vestnim strokovnim vodstvom vsako leto bolj izpopolnjuje, je bilo vse najlepše urejeno. Oblastveni zdravniški pregled je ugotovil, da vse ustreza uradnim predpisom. Razni obiskovalci, ki so dom obiskali, so se izrazili, da tako lepo urejene kolonije niso imeli nikjer. Tudi disciplina in vedenje otrok je bilo pohvalno. Vodstvo počitniškega letovanja je po lepo urejenem dnevnem redu, ki pa za male goste ni bil preveč naporen, skrbelo tudi za umsko in moralno vzgojo in pouk. — To je treba pribiti kljub kakemu redkemu nesramnemu in zavestno lažnivo obrekujočemu človeku. To so potrdile tudi vse lokalne oblasti, ki so letos pokazale malo več razumevanja za našo zdravja potrebno mladino kot prejšnja leta.

Tudi vaščani, katerim so se mali in male s petjem in čebljanjem prikupili, so ob slovesu in odhodu v Gorico želeli na svidenje za prihodnje leto!

***

Ko so se naši otroci telesno in duševno okrepčani vrnili iz Ukev, se res srčno zahvaljujemo vodstvu kolonije in Dijaški Matici!

Skupina staršev iz Gorice in Podgore.

v goriški pokrajini dodeljena sledeča službena mesta:

Rosa Roberto v Starancan; Nerina Braini, Bruno Dovier, Elvira Pellis, Franca Maria Calcagno, Edy Fedele in Anna Restaino v Gradež; Umberto Podberšič in Edda Ria v Begliano; Gladys Lovretich in Lucia Gallo v Pieris; Rosa Fain in Licia Dilena v Skocijan; Fulvio Mian in Isotta Morosini v občino Skocijan; Luigi Zanetti, Milan Brešan, Livia Portelli v Doberdob; Maria Rosa Colavini, Adolfo Rosini in Jolanda Foschiatti v Turriaco; Pierina Brešan v Dolenje in Bruno Dreossi v Rutari pri Dolenjem.

Z 20 m visoke apnenice je padel v globino

Pri padcu si je delavec zlomil hrbtenico in si pretresel možgane. — Njegovo zdravstveno stanje je resno.

42-letni delavec Riccardo Simcig iz Gradiške, Borgo Maddalena, zaposlen pri apnenici Isonzo di Sagrado, se je v ponedeljek popoldne hudo ponesrečil na delu, ko je plezal po strmi skalnati steni apnenice. Naenkrat je iz neznanih vzrokov izgubil ravnotežje ter padel z višine kakih 20 metrov. Delavci, ki so bili v njegovi bližini, so mu takoj priskočili na pomoč in poskrbeli, da so nesrečneža z avtom lastnika apnenice odpeljali v bolnico Brigata Pavia, kjer so ga sprejeli na kirurški oddelek ter ugotovili zlom levega kolena, verjeten zlom hrbtenice, več ran po telesu ter pretres možganov. Njegovo stanje je precej resno in zdravniki se niso še izrekli o njegovem nadaljnjem zdravstvenem stanju.

Dodelitev mest zmagovalcem učiteljskega natečaja

Solsko skrbništvo v Gorici sporoča, da so 22 zmagovalcem zadnjega učiteljskega natečaja

Izgubljena listnica se je našla

57-letni Alojz Villa iz Ul. Vittorio Veneto 31 je pred kratkim izgubil listnico z osebnimi dokumenti ter okrog 12 tisoč lir. Prav gotovo je izgubil vsako upanje, da bo izgubljene stvari spet kje našel. Toda njegova listnica je prišla v roke poštenega človeka. Pred dnevi se je javil na kvesturi Marij Gabrijelčič iz Ul. Duca d'Aosta z namenom, da bi tamkaj oddal listnico, ki jo je našel v Ul. XXIV maja. Ker je bila v listnici osebna izkaznica, so jo lahko takoj vrnili lastniku z vsemi dokumenti in 12.000 lirami.

KINO

VERDI. 17: «Odkar si moja», barvni film, L. Morrow in M. Lanza.

CENTRALE. 17: «Beg na zapad», V. Lindorfs in P. Christian.

VITTORIA. 17: «Kapitalist», barvni film, C. Coburn in Laurie.

MODERNO. 17: «Dolina gigantov», barvni film, C. Trevor in W. Morris.

Vpisovanje otrok v otroške vrtce

Goriško županstvo sporoča, da bo od 21. do 26. t. m. vpisovanje otrok v občinske otroške vrtce.

Za slovenske otroke bo vpisovanje v omenjenih dneh v vrtcih v Ul. Randaccio 22 in Ul. Croce od 9. do 12. ure.

5 milijonov lir škode zaradi poplave v Selcah

Velik naliv preteklega tedna je v Ronkah in Starancanu povzročil mnogo škode. Več stanovanj je bilo v nevarnosti, kajti zaradi prevelikega dežja ni mogla voda odtekati in se je zbirala na raznih mestih ter je pretila nevarnost poplav stanovanj ter živinskih hlevov. Da bi preprečili nevarnost, so prišli na delo gasilci, ki so z raznimi pripravami skušali odstraniti vodo ter pomagati ogroženim. V Ul. Fornaci v Selcah je bilo stanovanje Pietra Gasparotto tako ogroženo, da so morali s pomočjo gasilcev sprazniti stanovanje, in komaj so utegnili rešiti živino iz hleva. Več takih primerov se je dogodilo v vsej okolici. Računajo, da znaša škoda, ki jo je povzročil naliv, okrog 5 milijonov lir.

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Venuti, Ul. Rabatta št. 18 - tel. 21-24.

Italijansko mnenje o ljudeh ki bi se radi šli generale

(Nadaljevanje s 3. strani)

mo še naslednjo zanimivost. V času druge svetovne vojne, so italijanski generali, kot znano, nosili na svojih kapah imperialnega orla precejšnjih dimenzij. Tega nosijo tudi danes. O tem pa so Piemontezi, ko so govorili o svojih generalih, komentirali v svojem dialektu takole:

«Al pitu a l'a mangiaie l saervel.» (Ptica jim je pozobala možgane).

Zdi se, da je ptica pozobala možgane tudi gospodu Marrasu, sedanjemu šefu italijanskega generalštaba, kajti noben pameten človek ni in še lep čas ne bo mogel razumeti čemu, v kakšne cilje in namene, je naenkrat začel premikati svoje čete ob jugoslovanski meji, medtem ko so se na drugi strani samo pripravljali, kako bi mirno in dostojno proslavili svoj narodni praznik

Luigi Barzini junior (sin tistega, ki je nekoč zapisal, da je italijanski vojak v očeh njegovih generalov približno samo toliko vreden kot vojaški mezeg) je v svojem članku «Chi sono gli italiani?» («Europeo» od 17.9.1952) zapisal:

«Naše najboljše bitke v zadnji vojni so bile herojski umiki; za to pa zadostujejo moralne vrline, ki smo na njih bogati, in nam niso potrebni široki ter zapleteni logistični načrti.»

Če bo general Marras nadaljeval kot je začel, ga bo to res znalo še nekoč doleteti.

ŠPORTNI DNEVNIK

DANES TEKMA BEOGRAD — ATENE

Beograjski nogometaši za tekmo z Atenami

V ožji zbor nogometašev za sestavo reprezentance Beograda, ki bo 16. septembra nastopila proti reprezentanci Aten, so prišli: Stojanovič, Krivokuča, Stankovič, Zeković, Belin, Djajić, Cajkovski, Spajić, Jovanović, Jubenović, Petaković, Mitić, Milutinović, Bobek, Zebec, Veselinov in Jocić. Reprezentanca bo dokončno določena na osnovi igre preteklo nedeljo. V atenski reprezentanci bo nastopilo deset državnih reprezentantov.

LONDON, 15. — Prvenstvena tekma angleške prve divizije med Chelsea in Arsenalom se je končala z zmago Arsenala z 2:0.

Krivokapič - 51.61 m

Na atletskem prvenstva Beograda je Krivokapič vrgel disk 51.61 m in dosegel nov jugoslovanski rekord (stari rekord 51.03 m).

Na društvenem atletskem mitingu Odreda, ki je bil zaradi razmočenega terena le delno izveden, sta brata Mueller dosegla v metu diska odlična rezultata: Janko je dosegel 47.40 m, Bogdan pa 45.22 m.

Češki atlet in svetovni rekorder Emil Zatopek se baje pripravlja, da zruši svetovni rekord na 5000 m. Ni še določen datum za ta poskus, toda znano je, da Zatopek marljivo trenira, da bi presegel čas 13:58,2, ki ga je postavil Sved Gunder Haegg l. 1942. Na 5000 m je Zatopek dosegel svoj najboljši rezultat s 14:03 v Bruslju l. 1950 na tekmovanju za evropsko prvenstvo. Toda ta rezultat je bil v zadnjih treh letih nekajkrat presežen, ne da bi bil porušen Haeggov rekord.

MONTREAL, 15. — ZDA so v tekmovanju za Davisov pokal premagale Kanado s 5:0.

PRVO KOLO V ZUERICHU

Težka igra Gligorića v IX. kolu z Boleslavskim

Smislov pregazil Keresa in trenutno prešel v vodstvo

Deveto kolo šahovskega turnirja kandidatov za svetovno prvenstvo so že igrali v nedeljo zvečer v Zuerichu, kamor se je turnir preselil iz Neuhausena. Mogoče je to vplivalo na igralce, da so zopet zaigrali sveže in odločno. Vsekakor tako odločno, da je padel še eden izmed neporaženih: Najdorf. Sedaj se samo še Reshewsky in Smislov lahko ponašata, da na turnirju še nista doživela poraza; pri tem se lahko reče, da Reshewsky zaradi svoje solidne igre, Smislov pa tudi nekoliko po sreči, s čimer mu nihče ne odreka odlične igre. V IX. kolu so bili do prekinitve doseženi naslednji rezultati: Boleslavski-Gligorić prek., Szabo-Petrosjan 0:1, Euwe-Najdorf 1:0, Stahlberg-Tajmanov prek., Kotov-Bronstein prek., Geller-Reshewsky remi, Smislov-Keres 1:0. Averbah je bil prost.

Gligorić je proti Boleslavskemu igral sicilijansko obrambo, čeprav velja Boleslavski za najboljšega poznavalca take otvoritve na svetu. Sicer je Gligorić v 13. potezi prinesel neko novost, nakar sta mojstra postavljala drug drugega pred težke naloge. Gligorić je prišel v slabši položaj, vendar pa mu je uspelo popraviti se in ob prekinitvi je bil sam mnenja, da je njegova pozicija boljša.

Szabo je bil v začetku boljši, pa si je kmalu po nepotrebnem poslabšal položaj, ki ga je Petrosjan spretno izkoristil in si priboril točko.

Najbolj zanimiva je bila igra med Euwejem in Najdorfom. Argentinec ni igral slabo, toda Euwe je v tem kolu igral bolje kot v vseh prejšnjih 8 kolih. Najdorf je v tej partiji utrpel svoj prvi poraz.

Stahlberg pa popušča. Čeprav njegova partija s Tajmanovom ob prekinitvi še ni bila dokončana, pa je vendar bila situacija taka, da je zmaga Tajmanova gotova. Kotov in Bronstein sta prekinila. Zdelo se je že, da bo Geller slavil prvo zmago nad Reshewskym. Toda Američan se je dobro izvlekel in uspelo mu je obdržati remi.

Smislov je zelo močno igral proti Keresu, kateremu ni pustil «do besede». Točka v borbi s Keresom je za Smislova gotovo zelo dragocena.

Tajmanov je predal igro z Euwejem iz VIII. kola.

Po IX. kolu je bilo stanje: Smislov 6 (*), Reshewsky 5,5 (1), Euwe 5,5, Keres 5, Najdorf 4,5 (*), Boleslavsky 4 (1 *), Bronstein 4 (1), Averbah in Petrosjan po 3,5 (*), Szabo 3,5, Gligorić 3 (2, *), Tajmanov 3 (1, *), Geller 3 (*), Stahlberg 2,5 (2) in Kotov 1,5 (2, *).

Včeraj so igrali X. kolo, potem ko so še prej odigrali prekinjene partije. Vendar o tem še nismo prejeli poročila. Gligorić je imel za nasprotnika Kotova.

Stahlberg je predal prekinjeno partijo z Gligorićem v VIII. kolu. Gligorić se je s tem v lestvici pomaknil na šesto mesto skupaj z Boleslavskim; imata torej 4 točke, 1 prekinjeno igro in imel je že prost dan.

Efim Geller

Efim Geller se je rodil 1925. leta in spada zraven Averbaha in Petrosjana k sovjetskim igralcem, ki so izpite opravili doma. Saj z izjemo mednarodnega turnirja v Saltjöbadenu in na zadnji šahovski olimpiadi v Helsinkiju ni nastopil izven meja. Na prvenstvu Moskve 1949. je delil 3.—4. mesto, na šampionatu pa 7.—10. mesto. Leta 1951 je delil na šampionatu 2.—3. mesto s Petrosjanom. Na podlagi teh uspehov in osvojitve tretjega mesta na naslednjem prvenstvu SZ mu je bil priznan velemojstrski naslov, katerega je potrdil že isto leto na turnirju v Budimpešti z osvojitvijo drugega mesta. Kandidat za svetovnega prvaka je postal z osvojitvijo četrtega mesta na turnirju v Saltjöbadenu.

PRVO KOLO REPUBLIŠKE LIGE SLOVENIJE

Dober start Aurore in Pirana

Razen Domžal je v Istri izgubil tudi Odred B, ki je igral lepo a nekoristno

REZULTATI:

Aurora - Domžale	3:0
Piran - Odred B	3:1
Slovan - Postojna	2:1
Žel. Gorica - Krim	2:2
Branik - Gregorčič	4:1

AURORA - DOMŽALE 3:0 (0:0)

AURORA: Dobrigna; Santin, Turčinović; Vattovani, Mele, Ramani; Zetto, Valenti, Sabadin, Nicheli, Favento.

DOMŽALE: Pirnat; Fajt, Zalokar; Delbello, Orehek, Modič; Vavpetič, Zevnik, Majdič, Zevnik II, Bevc.

Koprska Aurora je dobro začela tekmovanje v republiški ligi Slovenije z lepo zmago nad moštvom Domžal, ki se ni moglo upirati močnemu pritisku domačinov. V prvem polčasu so Koprčani stalno napadali, toda zaradi netočnosti v streljanju so zapravili nešteto priložnosti, ne da bi dosegli kak konkretnejši uspeh. To, kar jim ni uspelo v prvem, jim je pa uspelo v drugem polčasu. Že takoj v začetku so se vrgli v napad in v 3' dosegli prvi gol po Nicheliju, ki je neubranljivo pretresel levi del nasprotnikove mreže. V 10' je Zetto zabil drugi gol tri minute kasneje pa tretjega in s tem postavil rezultat tekme, ki se je zasluženo končala z zmago Aurore z rezultatom 3:0.

Koprčani so prvo tekmo igrali v Dekanih, ker koprsko igrišče ni bilo še dokončano.

Dobro je sodil pred 500 gledalci Gvardjančič iz Ljubljane.

PIRAN - ODRED B 3:1 (0:1)

PIRAN: Fornasaro; Rosso, Muiesan; Ernestini, Dudine, Bonifacio; Dapretto, Segala, Isso, Razza, Pieruzzi.

ODRED B: Bencik II; Piskar, Rupar; Papež, Smole, Mihevc; Podlovšek, Kumar, Cuban, Cučnik, Herič.

Po koncu prvega polčasa nihče ni dvomil, da bo Odred odnesel iz Pirana prvo in zasluženo zmago. Saj so Ljubljančani bili zdaleka tehnično in kondicijsko boljši in so na terenu diktirali tempo domačemu moštvu. Toda kljub premoči odredovci niso konkretizirali prednosti bolj kot z enim samim golom, ki ga je realiziral v 23' Kumar s solo akcijo.

Njihova igra je bila lepa za oko, toda brez praktične vrednosti. To se jim je maščevalo v drugem polčasu, ko so Pirančani, ki jih je vodil neutrudljivi Segala, začeli z napadi, ki so takoj prinesli tudi gole. V 8' je Segala izvedel prodor po desni strani, nato krasno podal v sredino, kjer je Razza z volejem poslal žogo v mrežo, ne da bi Bencik kaj mogel. Ta gol je bil znak okrepitve Pirana, ki je začel še bolj pritiskati na Odredovo obrambo. V 13' je po krasni kombinaciji Segale in Razze lepo realiziral Pieruzzi. Pet minut pozneje je padel tretji gol, ki je tudi zapečatil rezultat tekme. Segala je iz sredine igrišča podal žogo proti vratom, proti katerim sta tekla Rupar in Razza. Žoga je zadela Ruparjev vrat in padla pred Razzove noge, ki je tako brez posebnih težav poslal v Odredovo mrežo.

Odlično je sodil Erlih iz Ljubljane pred okrog 1.000 gledalci.

PnS

ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA:
ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI
TRST - Ul. Valdirivo 3, tel. 50-34

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst